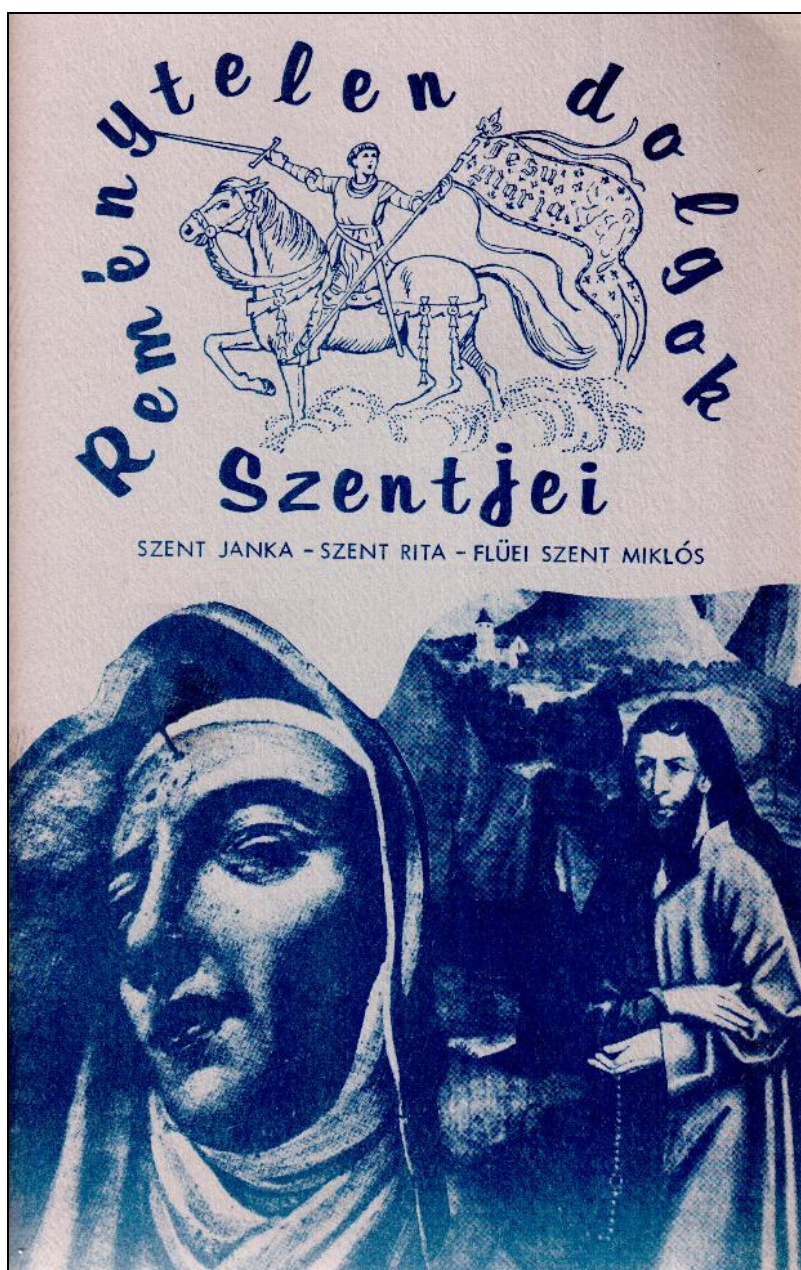

Béky Gellért – Kővári Károly Reménytelen dolgok szentjei Szent Janka – Szent Rita – Flüei Szent Miklós

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Béky Gellért – Kővári Károly
Reménytelen dolgok szentjei
Szent Janka – Szent Rita – Flüei Szent Miklós

Rendi jóváhagyással

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1978-ban jelent meg a Vallás és Élet Kiadó gondozásában. Az elektronikus változat a Jézus Társasága magyarországi tartományfőnökének az engedélyével készült. A programot lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Jézus Társasága Magyarországi Tartományáé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó.....	4
Szent Janka.....	5
Szent Rita	9
Rita méhecskői	9
A szülői ház.....	9
Vágy Isten után	10
Elmúltak a mézeshetek	11
Keresztúton	12
Első fénysugár.....	13
Ember tervez, Isten végez	14
Isten hív.....	15
Kolostorban.....	16
A szeretet angyala	18
Az Úr Jézus jegye	18
Az Örök Város-ban	19
Keresztre szegezve.....	21
Havas rózsavirág.....	22
Az igazak lelke Isten kezében van.....	22
Utószó	23
Flüei Szent Miklós	25
Életrajzi adatok és felhasznált irodalom	30

Előszó

Ebben a füzetben három olyan szentnek az életét ismertetjük, akik a 15. században éltek, de akiknek példája még ötszáz év múlva is időszerű és követhető.

Közülük kettőt, Szent Ritát és Szent Miklóst a nép már régóta szentként tisztelt, s tiszteletüket is régóta jóváhagyta már az Egyház, hivatalos szenttéavatásukra azonban csak ebben a században került sor. Ezt a két életrajzot Béky Gellért atya dolgozta föl.

A harmadik szent boldoggá és szenttéavatására csak ebben a században került sor. Szent Jankát egyesek tévesen vértanúnak tartják, mert máglyán halt meg. Halálát azonban politikai ellentétek okozták, s az ellene lefolytatott egyházi per kétszínűségen alapult, s annak döntését az Egyház meg is semmisítette. Szent Jankát az Egyház szűzként tiszteli. Életrajzát a Schütz Antal kiadásában megjelent *Szentek életéből* vettük, kiegészítve néhány további adattal Butler's *Lives of the Saints* és Ijjas Antal *Szentek élete* c. műveiből.

Mindhárom Szent valami emberileg „reménytelen” dolgot valósított meg. Szent Janka hadvezérként diadalra segítette a francia trónörökös seregét, és megmentette hazáját az ellenségtől. Szent Rita nemcsak követni tudta reménytelennek ítélt szerzetesi hivatását, hanem közbenjárásával sok más reménytelennek látszó esetben is segített. Szent Miklós pedig miután reménytelennek látszott, hogy remeteként élhessen, mégis megvalósította ezt, tízpernyi távolságban családi háza közelében, s táplálék nélkül élt évtizedeken keresztül. Ezekben inkább csak csodálhatjuk őket, de sok egyébben követhetjük is példájukat.

Kővári Károly

Szent Janka

Ma is sokan zárandokolnak el Domrémybe, d'Arc Jakab földműves és Romée Izabella egyszerű házához, amelyben leányuk, az „orleans-i szűz” 1412. január 6-án született. Főleg sok az angol a zárandokok között. Így akarják jóvátenni, amit nemzetük vétett annak idején Janka ellen.

Janka apja jóra való gazdaember volt, de inkább mogorva kedélyű. Anyja gyengéden szerette mind az öt gyermekét. Megtanította leányait a varrásra, fonásra és a háztartás vezetésére. Janka írni-olvasni nem tanult, de édesanyjától tudta mindazt, ami az Istennel és a hittel összefügg. Szeretett templomba járni és gyakran járult a szentségekhez. Gondját viselte a betegeknek. A szegény utasoknak néha még ágát is átengedte.

Halála után egyik barátnéja így jellemezte Jankát: „Nagyon derék leány volt: egyszerű és kedves. Szívesen járt a templomba és a szent helyekre. Font, segített a háztartásban, mint a többi lányok... Gyakran gyónt. Mindig pirult, ha azt mondták róla, hogy nagyon vallásos.” A falu legjobb lánya volt. Mindenki szerette őt.

A boldog gyermekkort azonban beárnyékozta hazájának szomorú helyzete. Nagyon kis gyermek lehetett, amikor Anglia királya, V. Henrik lerohanta Normandiát, és magának követelte az elmebajos VI. Károly koronáját. Polgárháború is dúlt két párt között, amely közül az egyik később az angolokhoz csatlakozott. A hadakozó királyok halála sem hozott enyhülést Franciaországnak. A gyermek angol király helyett Bedford hercege vezette tovább a hadjáratot, s Franciaország északi része az ő kezében volt. A még meg sem koronázott VII. Károly tehetetlenül vesztegelt. Janka saját szemével látta az áldatlan állapotokat. Hányszor menekültek szülői s falubeliei az ellenséges csapatok elől nyájastul a szomszéd várba! Hányszor vérzett a szíve, hogy falujuk összetűz a szomszéd faluval és folyik a francia vér!

Tizenhárom éves lehetett Janka, amikor egy böjti nap délben kertjükben, a templom felé eső részen vakító fényt látott, s ezt a szózatot hallotta: „Janka, légy jó és derék leány, s járj gyakran a templomba!” Másodszor is látta a jelenséget, de akkor a fényben már személyeket is meg tudott különböztetni. Egy szárnyas lény mondotta neki, hogy menjen a király segítségére, s szerezze neki vissza az országot.

Reszketve válaszolta, hogy ő ügyefogyott falusi leány, nem tud sem lovon ülni, sem sereget vezetni. De a szózat csak bízta, hogy menjen a szomszéd Vaucouleurs-be a kapitányhoz, az majd elvezeti a királyhoz, s Szent Katalin és Margit majd megsegítik. Amikor az eset harmadszor ismétlődött, s a szárnyas alak az Úristen segítségéről biztosította, Janka végre könnyek között felismerte benne Szent Mihály arkangyalt. Ettől kezdve nyája mellett és az erdő magányában gyakran hallotta Szent Katalin és Margit tanácsait, biztatásait, hogyan kell megmentenie a királyságot. Földre borulva hallgatta „égi testvéreinek” szavait, s amikor távoztak, mindig sírt, hogy nem viszik el magukkal.

Janka az első látomások után majdnem öt évig habozott. 1428. szeptemberében az angolok Orleans ostromához fogtak. Ha ez a vár is elesik, akkor a déli részek kardcsapás nélkül kezükre kerülnek. Végre Janka, szülei ellenére, hivatása teljes tudatában elhatározta, hogy elmegy a vaucoulers-i kapitányhoz. Ez azonban nem akart szóba állni a „bolondos” leánnyal.

Janka hazatért, de a „hangok” nem hagyták nyugodni. Ő azonban tovább tiltakozott nekik, hogy képtelen erre a küldetésre. A „hangok” azonban azt felelték: „Isten maga parancsolja ezt!” Erre megint elment Vaucoulers-be. A kapitány most már hajlandóbbnak mutatkozott meghallgatni őt, mert közben bekövetkezett egy vereség, amelyet Janka előre megjövendölt neki. Ő maga látta el kísérettel, akik a királyhoz vezették Jankát. Janka

katonaruhába öltözött, kardot kötött, lóra ült, s úgy indult el 1429. február 23-án Chinonba a trónörököshez.

Sok veszedelem után megérkezett annak szállására. VII. Károly csak háromnapos tanácskozás után fogadta. Március 8-a volt. A fogadóteremben este ötven fáklya szórta a fényt az egybegyűlt 300 lovagra és a rengeteg főúrra. Kíváncsian várták a csodálatos „boszorkányt”, aki meg akarja menteni az országot, s Reimsbe akarja vezetni a királyt.

A király a főurakhoz hasonló ruhában volt, s társaságukba elegyedett, hogy a „boszorkány” föl ne ismerje. Boszorkány helyett azonban szelíd, csengő hangú, 18 éves leány lépett a terembe. Szerény, szegény pásztorleánykának mutatkozott be, s egyenesen a királyhoz tartott. Térdre borult s átfogta lábait.

A király fölkiáltott: „Nem én vagyok a király, hanem ez itt”, s rámutatott egy úrra. De a leány nem tárgított tőle, s ünnepélyesen mondta neki: „Nemes trónörökös uram, az Egek Királya általam üzeni, hogy majd királlyá kenik és megkoronázzák Reimsben”.

Lassan-lassan megnyerte a rokonszenvet, s mindenkit nagy reménységgel töltött el. A kitűzött próbák fényesen sikerültek. Tudott lovagolni, lándzsát kezelni, s a poitiersi egyetem hittudósait és jogászait egyszerű és zavar nélküli feleleteivel meggyőzte szavai igazságáról: „Nem ismerem az ábécét, de az Ég Királyától jövök, hogy megszüntessem Orléans ostromát, s Reimsbe vezessem a királyt. „A hittudósok háromhetes vizsgálat s tanakodás után végre azt ajánlották a királynak, hogy óvatosan vegye igénybe Janka szolgálatait.

Készítettek egy zászlót, amelyen Jézus és Mária nevén kívül az Örök Atya képe volt látható, aki előtt két térdelő angyal egy liliomot ajánlott fel, amely Franciaországot jelképezte.

Április 27-én elindult a hadsereg, a fehér páncélzatba öltözött Jankával az élén és április 29-én sikeresen behatolt Orléans-ba. Az égiekkel társalgó leányt kimondhatatlan lelkesedéssel fogadták. S megtörtént a nagy csoda. Nyolc napon belül, 1429. május 8-án a megvert ellenség eltakarodott a vár alól. A hős „orléans-i szűz” az egész országot fölírta álmából, s az angolok réme lett. Győzelmet győzelemre halmozott, egyik város a másik után hódolt meg a királynak, aki végre bevonulhatott Reimsbe.

1429. június 17-én, vasárnap megtörtént a koronázás. Ez volt Janka legszebb napja. Az érdeklődés középpontjában nem is a király, hanem az égből küldött „prófétalány” állott. A szertartás alatt ott állt az oltárnál, kezében tartotta zászlaját. „A zászló – mondotta – ott volt a küzdelemben, illő, hogy itt legyen a dicsőségben.” A koronázás végén letérdelt a király elé, megcsókolta lábát, s míg mindenki könnyezett, sírva mondotta: „Nemes királyom, az Isten hő szándéka végre van hajtva.”

Befejezettnek tekintette hivatását, s haza akart menni. Várták atyja és atyafiai. Velük akart falujába térni, újra nyáját őrizni, fonni és imádkozni. De akkor már nem engedték.

A koronázás után szemlátomást Isten áldása volt a fölment király útján. Számos város önként hódolt meg neki, s mindenütt nagy tisztelettel fogadták. Domrémy adómentességet kapott, a d'Arc-család pedig nemességet, amelyet Janka azonban sohasem használt. Reims után Párizs fölszabadítására gondolt. A támogatás hiánya és sebesülése miatt azonban föl kellett hagynia az ostrommal.

A következő 1430. év májusának közepén Compiègne várába vonult. A várat az angolokkal szövetséges burdundiak ostrom alá vették. A várórség Janka vezetésével május 23-án délután kirohanást intézett az ostromlók ellen. A visszatérésnél a hős leány néhány emberével hátrvédként fedezte a visszavonuló csapatot. Amire azonban a várhídhöz ért, a várbeliek azt már fölvták, s ő néhányadmagával kint rekedt. Véletlen vagy árulás műve volt-e, nem tudni. De Jankának már jó ideje értesítése volt szentjeitől, hogy fogságba esik. A luxemburgi herceg foglya lett. Hiába követelte kiadatását kétszer is a párizsi egyetem, hiába próbálta meg maga kétszer is a menekülést, hiába könyörgött érte urának térden állva a herceg felesége, tízezer frankért – akkor óriási összeg – az angolok kezébe adta.

A hadjárat alatt Janka ötezer kilométeres útvonalat tett meg, ami megfelel Franciaország és India távolságának! Katonáitól nem tűrte meg, hogy nők társaságát keressék. Megkövetelte tőlük a vasárnapi misehallgatást, amin velük együtt vett részt. Az ütközetek előtt az egész sereg meggyönt és megáldozott. Elfogatása után is az volt Janka fő panasza, hogy nem engedték őt áldozáshoz.

VII. Károly meg sem kísérelte Janka kiszabadítását és előzőleg Párizs ostrománál sem adta meg neki a megígért támogatást. Ezt a történetírók nagy hálátlanság jelének tartják.

Az angolok diadallal vitték Jankát Rouen városába, ahol deszka ágyához bilincselve két katona állandóan őrizte, nehogy megszökjék. 1431. február 21-én állították az egyházi törvényszék elé, amelyet Beauvais lelkiismeretlen püspöke vezetett, aki az angolok pártjára állt. Azt remélte ugyanis, hogy az ő segítségével Rouen püspökévé válhat. Ő válogatta össze a bírókat. Hat nyilvános és kilenc magánkihallgatásnak vetették alá, hogy beleköthessenek látomásaiba és a „Hangok”-ba, hitébe és az Egyház iránti engedelmességébe. Még azt is szemére vetették, hogy a hadjáratok alatt, s fogságában is férfiruhát viselt. Janka ügyvéd nélkül, önmagát védte, minden félelem nélkül, és okos válaszaival, valamint jó emlékezetével sokszor zavarba hozta kérdezőit. Csak nagyon ritkán tudtak olyan kijelentéseket kicsikarni belőle, amelyeket ellene használhattak, mert nem értett a megfelelő hittudományi szakkifejezésekhez. A kihallgatások alapján eltorzítva összegezték kijelentéseit, s ezt adták át a bírónak, akik ördögi eredetűnek jelentették ki kinyilatkoztatásait.

1431. május 30-án reggel közölték vele az ítéletet: máglyahalállal kell meghalnia. Sírni kezdett, „jaj – mondotta – ezerszer inkább szeretném, ha lefejeznének! Föllebbezek Istenhez, a legfőbb bíróhoz a velem szemben elkövetett kegyetlenség és igazságtalanság ellen.” Az elnöknek bátran szemébe mondotta: „Püspök úr, Ön miatt halok meg!”

Azután megáldozott, s gyóntatójával elindult a vesztőhely felé. Mielőtt a vesztőhelyre ért volna, a tömegben át odarohant hozzá egy pap, s rimánkodva bocsánatot kért tőle. Az a pap volt az, aki a per alatt Jankával szemben csúnya, kétszínű szerepet játszott, s akiben most megmozdult a lelkiismeret. Megérkeztek az egyházi bíróság elé, amely fölolvasta az ítéletet, s átadta őt a világi hatalomnak.

Az elítélt letérdelt, s hangosan ajánlotta lelkét Istennek, a Szent Szűznek, Szent Mihálynak, Szent Katalinnak és Margitnak. Még a winchesteri bíboros, az angol király öccse is sírt. A feszületet csókolgatva lépett a máglyára. Ott állott a gyóntató is. Meggyújtották a tüzet, „Jézus!” – kiáltotta Janka, s szinte lelökte a máglyáról gyóntatóját, ő is lángra ne lobbanjon, és azt mondotta neki: „Magasra tartsa a feszületet, hadd lássam halálomig!” A lángok fölcsaptak, és az utolsó szó is, amelyet hallani lehetett a 19 éves leány ajkáról ez volt: „Jézus!”

Halála után hamvait megvetéssel a Szajnába szórták. Henrik király egyik titkára felkiáltott: „El vagyunk veszve! Egy szentet égettünk meg!”

Huszonhárom évvel később Janka anyja és két testvére fellebbezett III. Callistus pápához, aki bizottságot nevezett ki a per felülvizsgálására. Ez a bizottság 1456. július 7-én megsemmisítette az előző egyházi bizottság ítéletét. 1909-ben a boldogok, 1920-ban pedig a szentek sorába iktatták a legnépszerűbb francia nemzeti hőst, akinek dicsőségét halála 500 éves évfordulóján (1931) a pápa képviselőjében a legmagasabb angol főpap, a westminsteri bíborosérsek hirdette Rouenban. „Mennyire megfoghatatlanok Isten ítéletei, és kifürkészhetetlenek az Ő útjai!” (Róm 11,33)

Szent Janka példát ad mindnyájunknak hitünk buzgó gyakorlására, mind a közönséges hétköznapi élet keretei között, mind pedig nehéz, rendkívüli körülmények között, mint amilyen az ő katonaélete és fogsága volt. Tanulhatunk tőle abban is, hogy ne higgyünk könnyen a látomásokban és „hangokban”, de miután kétségtelenül meggyőződünk arról, hogy Isten kíván tőlünk valamit, akkor is teljesítsük azt, ha rendkívüli áldozatokat jelent ez

számunkra, sőt életveszéllyel is járhat. Épületes halála is mintaképül szolgálhat számunkra, hogy utolsó pillanatig Istenhez emeljük lelkünket.

Szent Rita

Rita méhecskéi

Umbriában, az Appenini hegyekben fekszik Cascia. Rita itt töltötte életének utolsó éveit. A kolostor, ahol meghalt, többek között „szürke” méheiről is híres. Fullánkjuk nincs. Minden évben ott látni ezeket a méheket a kolostor udvarának falában, ahová állítólag már vagy 500 évvel ezelőtt befészkeltek magukat. Rendesen böjt végén, a nagyhét alatt másznak ki lyukaikból és május 22-én térnek vissza a lyukakba, amelyeket lezárnak, és benn maradnak a következő év nagyhetéig. Ezek a méhek az ún. kőművesméhek vállfájához tartoznak.

VIII. Orbán pápa is kíváncsi volt ezekre a különös méhecskékre. Elfogtak hát egyet közülük, és üveg alá téve elküldték a pápának. Az aztán selyemfonalat erősített a méhecske lábára és szabadon engedte. Nemsokára Casciában volt a kis állat. A selyemfonálról nem volt nehéz ráismerni.

A legenda szerint Rita gyermekkorának méhecskéivel azonosak ezek. Őt rajzolták körül a furcsa méhecskéék az aratás alatt. Szülei is a tarlón dolgoztak, miközben kislányuk egy kosárkában szunnyad a hüvösön. Az egyik arató sarlóval belevágott a kezébe. Szaladt a faluba, hogy bekötöztesse a sebet. A kosár mellett vitt el az útja. Ámulva látta a sűrű méhrajt a lánygyerek fölött. A kis Rita boldogan kapkodott a zümmögő, szárnyas jószágok felé. Az ember saját sebére megfélemedve, próbálta elhessegetni a méheket a kisbabáról. De hiába. Azok nem tángítottak. Csodák-csodájára fullánkjuk nem volt. Ritának nem lett bántódása.

A méhek fehérek voltak. Hetekig másról sem esett szó a faluban, Roccaporénában, ahol szentünk született, mint a fehér méhecskékről. Annál is inkább, mivel az ember keze a nagy hessegetésben teljesen meggyógyult.

Rita halála után a méhek újra visszatértek. Nem Roccaporénába, hanem Casciába, ahol Ritát felravatalozták. Csak színük változott meg: szürkék voltak.

Azóta is ott vannak. Akárki meggyőződhet róla. Ezt 1977. május 26-án megerősítette a jelenlegi apátnő.

A szülői ház

Rita szülei ízig-vérig keresztények, igazán vallásos emberek voltak. A szó szoros értelmében. Nem annyira szavukkal, mint inkább életük példájával prédikáltak. S mintha külön érzékük, tehetségük lett volna a veszekedők, haragosok kibékítésére. Akkor erre nagy szükség volt Itáliában, ahol város város ellen, család család ellen háborúskodott. A kis hegyi falucskákban sem volt rózsásabb a helyzet. Ott nemegyszer évtizedekig, sőt több emberöltőn át is képesek voltak haragot tartani az emberek.

Magában az Egyházban is dúlt a harc a kereszténység nem kis kárára és gyalázatára. A kis Rita nemegyszer sírva fakadt, amikor édesapja ezekről az áldatlan viszálykodásokról beszélt otthon. Felesége meg is korholta érte: „Hányszor mondtam már, hogy ne beszélj ilyen dolgokról a gyerek előtt!”

Az apa többször sóhajtva mondta: „Bárcsak békében élnének már végre az emberek egymás közt! Hisz nem Isten gyermekei vagyunk mindnyájan?”

Rita is fiatalon megtanulta a békéért való imádkozást. Esténként, lefekvés előtt, állhatatosan ostromolta az eget: „Édes jó Istenem, add, hogy béke legyen végre gyermekeid között!”

A munkához is korán hozzá kellett szoknia. Bár nem voltak gazdagok, de a szükséges azért megvolt a kis családban: egy kis házacskó, szántó a hegyoldalban és néhány kecske. Rita hol kint a földön dolgozott, hol meg a házimunkákban segített. Legszívesebben a kecskéket legeltette. Talán azért is, mert ilyenkor kedvére kiimádkozhatta magát, és egyedül lehetett a természettel. Azt nagyon szerette.

Volt a közelükben egy meredek, kiálló szikla. Oda szokott fölkapaszkodni a szédítő gyalogösvényen. Barátnői visszafordultak félelmükben a meredek útról. Rita nem szédült. Olyan biztosan ment felfelé, mint kecskéi.

Szülei se írni, se olvasni nem tudtak. Ez azonban nem jelentett semmi hátrányt a nevelés szempontjából. Fejüket nem terhelte semmi fölösleges kolonc. Képzeletük nem volt tele hiábavaló és értelmetlen képekkel, amivel a távolbalátó meg a képeslapok és a filmvászón árasztja el a ma emberét. Mélyenérzők, lényeglátók voltak, mint az egyszerű emberek elég gyakran. Nekik többet mondtak a templomban a bibliai jeleneteket ábrázoló képek, a szentek életét példázó freskók, és az oltár fölötti kereszt, mint a tudálékos lelki könyvek korunk keresztényeinek.

Ritán valósággal „ragadt” a szülői példa, főleg az imádság szeretete és az irgalmasság. Egy koldust sem eresztett volna el üres kézzel. Szaladt a konyhába, és mindig talált valamit a szegények számára. Gyakran saját ruháiból adott ezt-azt a rászorulóknak.

Ha valaki megkérdezte tőle, mi szeretnél lenni? „Apáca!” – volt a válasza. Anyja ijedten rebtent meg a kislány szavára. El sem tudta képzelni, hogy lánya kolostorba menjen, s örökre otthagyja őket. De azzal vigasztalta magát, hogy a gyerekek nem tudják még, mit beszélnek. Legyen csak nagylány Ritából, majd elfelejti a nővéreket!

Vágy Isten után

Ritából eladó lány lett. Mellesleg megemlítjük itt, hogy a Rita név minden valószínűség szerint az olasz Marghe-rita lerövidítése, azaz eredetileg Margit volt.

A falu legényei majd kinézték a szemüket, amikor Rita vasárnaponként anyjával a templomba ment. Főleg Pál, akinek apja gyermekkori jóbarátja volt Rita édesapjának. Már ez is jó ajánlólevél volt egy esetleges házasság szempontjából.

A baj nem is a szülőkkel volt, hanem a leendő házaspárral: Pállal és Ritával. Az ifjú szilaj legény volt. A katonáskodás még durvábbá tette. Nagy verekedő hírében állt. Indulatos természetét mindenki ismerte a faluban. Legjobban talán maga Rita, aki sehogysem akarta magát Pál kezébe adni. Annak ellenére, hogy Pál száz meg száz módon megkísérelt közelébe férközni. Mintha csak úgy véletlenül történt volna: itt is, ott is összetalálkozott vele. Majd egyre sűrűbben kezdett Ritáékhoz járogatni a vacsora után szokásos falusi tereferékre. Persze ilyenkor ajándékokról sem feledkezett meg.

Rita azonban mintha észre sem vette volna. Bár udvarias volt hozzá, mint mindenkihez, ezer ürügyet talált az előle való kitérésre.

Ez azonban nemhogy elkedvetlenítette volna Pált, ellenkezőleg: csak tüzelte elhatározásában. Ha török, ha szakad, feleségül fogja venni a falu legszebb lányát, aki nem hajlandó rá se nézni a helység fiatalására!

Rita szülei örömmel figyelték, mint kerületi Pál szorgalmasan lányukat. Pál apja elég módos volt, s ez sem volt megvetni való, ha házasságról van szó. Egy szép napon aztán be is állított Pál apja Ritáékhoz, és annak rendje és módja szerint megkérte a lány kezét fia számára, ahogy az akkor szokásban volt az Appeninek falvacskáiban. Rita szülei nem sokat haboztak. Bár ismerték eléggé Pál természetét, mégis szívesen mondtak igent a menyasszonykérőnek.

Rita anyjának jutott a kényes feladat, leányát „megpuhítani”. Ritát nagyon szerették szülei. Ezért nem akarták zárdába engedni. Különben is idősek voltak már, s öregkoruk támaszát látták lányukban.

Rita majdnem kétségbeesett, midőn értesült a házassági ígéretről. Akkor ugyanis a szülők kötötték meg gyermekeik házasságát. Azok csak elfogadták, akiket a szülők kiválasztottak nekik.

Hiába kérlelte Rita a vallásos édesanyát, engedje őt Casciába az ágostonrendi nővérekhez, mert teste-lelke odavágyik. Már jól ismerte őket. Hacsak tehetne, benézett a kápolnájukba, valahányszor Casciában volt dolga. Tudta mindig úgy intézni dolgát, hogy a nővéreket is útba ejtse. Nem is tudta jövőjét másként elgondolni, mint apácaként.

Elképzelhetjük, milyen kínszenvedést jelentett Rita számára szüleinek a lépése. Anyja nem engedett. Egyre a szülőknek kijáró engedelmesésre hivatkozott. Meg arra, hogy a nőnek a szeretet, a család az igazi hivatása. Csak férje mellett van igazán „otthon”. Ha meg csakugyan Istennek akar szolgálni, azért nem kell még okvetlenül kolostorba mennie. „Hiszen anyád se apáca, még sincs vallásosabb, istenfélőbb asszony nála a környéken” – fűzte hozzá édesapja is.

Rita azonban még mindig nem adta meg magát. Elment papjukhoz tanácsot kérni. Az az egyik püspöki látogatás alkalmával úgy beszélt a főpásztornak Ritáról, mint „legjobb báránycájáról”. S most mégis azt javasolta neki, engedelmeskedjék szüleinek és menjen feleségül Pálhoz.

Rita le volt fegyverezve. Közölte szüleivel: kész a házasságra. Futótűzként terjedt el a hír a kis faluban. Ki így, ki úgy értelmezte. Még csak elképzelni se lehetett volna ellentétebb párt, mint Pált és Ritát. „Fog-e sikerülni ez a házasság? Nem kár-e ezért a jó lánykádért? Nem Pálnak való az! De ki tudja, hátha éppen ő fogja majd megszelídíteni azt a vadembert nyájasságával.” – mondogatták.

Elmúltak a mézeshetek

Pál nem tudott betelni szép feleségével. Mindig vele akart lenni. Ha meg el kellett mennie valahová, sose jött vissza ajándék nélkül. Hol egy fejkendőt hozott neki, hol virágot, hol meg valami ínycséggel lepte meg.

Rita komolyan vette a házaseletet. Isten akaratát látta benne, hogy nem mehetett zárdába. S ha egyszer igent mondott a házassághoz, minden erejével azon volt, hogy jó felesége legyen urának. Ha eddig nem vonzódott is hozzá különösebben, most hitvesi kötelességének tartotta szívből szeretni Pált.

Házuk ragyogott a tisztaságtól. Az ételt nagy gonddal és szeretettel készítette el urának. Rita kezdte beleélni magát az új életmódba. Nagy vigasztalására szolgált az is, hogy öreg szülei minden este betértek hozzájuk a munka után egy kis beszélgetésre.

Alig telt el azonban négy hónap az esküvő után, mikor hirtelen meghalt Pál apja. Hogy ez keserítette-e el a fiatal férjet, vagy más valami, elég az hozzá, hogy egyszerre furcsán kezdett viselkedni. Ritának szemére hányta a szülői látogatásokat. Mintha féltékeny lett volna feleségére. Ugyan mit is beszélhetnek egymással? Biztosan róla van szó!

Rita tapintatosan elérte szüleinél, hogy ezentúl kevesebbet jöttek hozzá látogatóba. Mégis egy szép napon, alighogy elmentek tőlük az öregek, Pál nekitámadt Ritának: mit keresnek ezek folyton minálunk? Én téged vettelek el, nem őket! Érted?! Ez itt az én házam! Ha még egyszer idejönnek, kidobom őket!”

Rita kérte szüleit: ne jöjjenek többet. Pedig szíve vérzett bele. A jó szülők most magukat kezdték okolni a szerencsétlenségért: „Isten büntet minket, mert nem engedtünk téged a nővérekhez!”

Pált azonban ez sem elégítette ki. Egyre többet ment el hazulról s egyre később jött vissza. „Unom már ezt az életet itthon. Nekem emberek kellene, nem ilyen jámbor imanővér, mint te, aki még csak egy gyerekkel sem tud megajándékozni!”

Politikai tevékenységével pedig majdnem az egész falut magára haragította. Gibellin volt, mikor pedig a falu a welfek pártján állt. S elkezdett inni.

Egyszer tökrészezen jött haza. Rita, mint mindig, hűségesen várt rá. Addig sohasem feküdt le, míg ura otthon nem volt. Most azonban elnyomta az álom. Fáradt volt a napi hajsza után. Kezébe a rózsafüzérrel aludt el ültő helyében. Nem hallotta Pál dörömbölését. Az őrvöngött: „Neked ugyan hiába kopogtat az ember, hogy engedj be!”

Rita alázatosan kért tőle bocsánatot figyelmetlenségéért. „No nézd csak, még hogy bocsássak is meg neki! Nesze!” S ezzel durván arcul vágta.

Rita szó nélkül letörölte a vért arcáról, és fölhordta ura számára a vacsorát. „Mindig ugyanazt zabálja az ember!” – ordított az asszonyra, és lesöpörte az asztról az ételt, tálostól együtt. „Bort ide!”

Rita próbálta csitítani. Hisz úgylát holtrészezen volt már! De végül is nem volt mit tennie, töltött neki a pohárba. Pál nemsokára mély horkolásba kezdett. Rita pedig imádkozott, hogy Isten bocsássa meg férjének minden vétkét. Főleg förtelmes káromkodásait. Mert Pálnak csúnya szája volt, képes a legocsmányabb káromkodásokra. Józan pillanataiban bevallotta ugyan: nem rosszindulatból káromkodik, csak megszokásból. Mégis jobban fájt Rita tiszta lelkének férje piszkos káromkodása, mint az ütlegek, amelyekben ezután ugyancsak gyakran volt része.

Keresztúton

Pál ettől kezdve sokszor jött részegen haza, Ilyenkor azután volt Ritának mit elviselni. Szánakozva látták a szomszédok a fiatalasszonyt a kútnál, dagadt arccal, kék foltokkal, az ütlegelések nyomaival.

Szülei kérve-kérték: jöjjön haza hozzájuk, hagyja ott azt a vadembert. De Rita csak mosolygott: Pál nem is olyan rossz, mint látszik. Csak amikor részeg, vadul meg. Ő különben is hűséget fogadott neki az oltárnál. Felesége akar maradni mindhalálig.

A jó szülők kettős kint álltak ki egyszerre: féltették lányukat, és lelkiismeretük is furdalta őket, sokkal jobban, mint eddig. Ki tudja, talán még meg is öli egyszer őt az a vadállat. Miért is tiltották el leányukat szerzetesi hivatásának követésétől, s kényszerítették erőnek erejével egy ilyen embertelen, durva legényhez!

Csak Rita nem panaszkodott. Pedig mindenki igazat adott volna neki, legkészségesebben szülei, ha kisírta volna bánatát, mint a dal mondja: „Istenem, Istenem, áraszd meg a vizet, hadd vigyen el engem apám kapujára, apám kapujáról anyám asztalára: hadd tudják meg immán, kinek adtak férjhez! Cifra katonának, nagy hegyi tolvajnak...” Ha Pál tolvaj nem is volt, mégis nagy haramia lakott benne, hogy így bánt áldott jó feleségével...

Rita azonban nem panaszkodott. Türt és imádkozott. Úgy tett, mint Szent Ágoston anyja, Mónika. Áldozattal, imával ostromolta az eget Pál lelkéért. Az előírt böjtökhöz (pedig akkor a böjti fegyelem igen szigorú volt) még önként vállalt böjtöket is csatolt. Csak egyszeri étkezést engedett meg magának, azt is csak estefelé. Ha meggondoljuk, mennyi munkája volt akkor egy falusi asszonynak (a föld, a ház, főzés, mosás, takarítás, varrás, szövés, fonás; szinte mindent házilag kellett előállítani), akkor majdnem csodával határos, hogy bírta ezt a megerőltető munkát annyi éven át végezni.

Soha egy panasz nem hagyta el ajkát. Urával nem feleselt, nem védte magát, nem könyörgött, amikor az verni kezdte, mint más asszonyok ilyenkor tenni szokták. Szelidsége többször Pált is zavarba hozta. Ilyenkor nem merte bántalmazni, hanem nagy dühösen

elszaladt hazulról. Máskor azonban éppen szelídsége bősztette fel. Fájt büszkeségének, hogy nem tudja legyőzni őt. Azért még kegyetlenebbül ütlegette feleségét.

Első fénysugár

Az egyik nap feltűnt Pálnak, milyen derűs a felesége. Csak úgy sugárzik róla a boldogság. Gyanús volt neki ez a nagy ragyogás, ami Ritát ilyen hirtelenül elárasztotta. Már-már ütlegekkel akarta kihúzni belőle a „titkot”, mire Rita mosolyogva tartóztatta őt: „Ne üss meg most az egyszer. Ha már engem nem nézel, kíméld legalább a gyermekedet!”

„A gyermekemet?!” Pál hitetlenül meredt Ritára, „igen, eddig is éreztem már, de mától kezdve biztosan tudom, gyermekünk lesz!”

Pál okatlan mérge vad örömebe csapott át. „Hát mégis csak apa leszek! Lesz örökös! Lesz már utód!”

Ettől kezdve abbamaradtak a verések. Mintha csak kicserélték volna az embert. Inni is kevesebbet ivott, kocsmába is ritkábban járt.

Egyedül vallási téren nem mutatta semmi jelét a változásnak. Feleségének vallásossága továbbra is vörös posztó volt szemében. Nem hiába járt a tüntetően egyházellenes gibelliek gyűléseire.

Két év sem telt bele, már ott volt a második fiú is. Pál igazán meg lehetett elégedve! Csakugyan mintha más ember lett volna. Rita is új erőre kapott. Az anyaság megacélozta, még erősebbé, biztosabbá tette.

Gyermekei nevelése lett egyik legnagyobb öröme. Kicsi korukban beléjük oltani a hitet, az istenfélelmet. Ez volt minden vágya. Mennyire megdöbbsent tehát férje viselkedésének láttára. Amit ő oly nagy gonddal, féltő szeretettel gyermekei fogékony lelkébe beültetett, azt Pál egy-kettőre megsemmisítette. Nemcsak hogy éppúgy káromkodott az ártatlan gyermekek előtt is, mint azelőtt, hanem ráadásul még durvaságra, bosszúállásra és verekedésre is tüzelte őket. Még virtust is látott benne, ha azok megtépelt ruhával jöttek haza egy parázs verekedés után. „Remélem ti is bőségesen elpáholtátok az ellenséget” nevetett az apa ilyenkor elégedetten.

Hiába kérlelte Rita a férjét: ne rontsa a gyerekeket, ne beszéljen nekik a bosszúállásról! Hiszen az Úr Jézus szerint még ellenségeinknek is meg kell bocsátanunk. Pál hetykén letorkolta őt. „Eh, mit, megbocsátás? Az jó az asszonyoknak, de egy férfi ezt nem követheti, különben semmire sem fogja vinni az életben!”

A gyerekeknek pedig mintha jobban tetszett volna a szilaj apa nyers durvasága, mint a vallásos édesanya intelmei.

Egy szép napon aztán lázasan jött haza Pál. Rita a legjobb tudása szerint ápolta. Ebben nagy jártasságra tett szert. Értett a különféle gyógyfüvekhez és betegségekhez. A szomszédok lassan megszokták már, hogy Rita jöjjön el, ha valaki megbetegedett, vagy ha egy nehezebb szülésnél segítségre volt szükség.

Pál azonban nem akart meggyógyulni. Rita óvatosan jelezte neki, nem lenne-e tanácsos papot hívni és meggyónni? Erre a nagybeteg dühbe gurult: „Még csak az hiányzik! Vagy azt hiszed, már a végemet járom?! Nem! Azért sem teszem meg ezt a szívességet! Nem fogok meghalni. Élni akarok!”

Végül is Rita önfeláldozó ápolásának meglett az eredménye. Pál lábadozni kezdett. De már nem volt a régi. Egyszerre félni kezdett a haláltól. Apja is hirtelenül halt meg, pedig még nem is volt idős.

És gondolkozóbbá lett. Külsőleg azonban eltitkolta félelmét. Sőt még hetvenkedett is erejével.

Egyszer megint későn jött haza. Rita, szokásához híven, ébren akarta megvárni. A fáradtság azonban végre is úrrá lett rajta, és elnyomta őt az álom. Úgy találta őt Pál, alva,

kezében a rózsafüzérrel, mint sok évvel ezelőtt, mikor olyan értelmetlen dühre lobbant felesége láttára.

És ekkor megtörtént a váratlan csoda: Pált valami megmagyarázhatatlan szégyenérzet lepte meg a fáradságtól álomba merült Rita előtt. Talán maga sem tudta, mit csinál. Lehajolt, és megcsókolta felesége kezét. Az felriadt álmából. Először értelmetlenül nézett férjére. „Pál, mit csinálsz?”

„Rita, bocsáss meg, nem érdemlem meg, hogy ilyen feleségem legyen. Ígérem, ezután más ember leszek!” És sírva fakadt a durva ember.

Rita alig akart hinni a fülének. Hirtelenül az volt az érzése, hogy végre igazán egymásra találtak.

Ember tervez, Isten végez

Pál csakugyan új emberré lett. Hosszú évek után először ment el gyónni. Ezentúl együtt járt vasárnaponként feleségével a templomba. Az ivást is abbahagyta. Csak nagy ritkán fogadott el italt, ha már semmiképpen sem lehetett visszautasítani, s akkor is mértékkel ivott. A káromkodásról is leszokott. Ha meg néha-néha úrrá lett rajta a régi természet és vad haragra lobbant, elszaladt hazulról, és nem jött addig vissza, amíg le nem csillapodott benne az ösztönök háborgása.

Most már közösen nevelték a két gyermeket. Rita sohasem volt még ennyire boldog, mint ezekben az években. Férje megtérése nem afféle pillanatnyi érzelmváltozás volt.

Valóságosan megváltozott, belsőleg és külsőleg egyaránt. Mi sem bizonyította ezt jobban, mint az a tény, hogy kiengesztelődött minden ellenségével. Legalábbis a maga részéről megtett mindent, hogy megbékítse régi haragosait.

Ám nem volt mindenki hasonló érzelmekkel eltelve, mint a megtért Pál. Voltak, akik nem tudtak felejteni, és nem voltak hajlandók elfogadni a kinyújtott jobbot.

Az egyik este hiába várta Rita a férjét. Pál helyett egy asszony rontott be hozzá a szörnyű hírrel: „Rita, gyere gyorsan, Pált meggyilkolták!”

Ritát már egész nap valami megmagyarázhatatlan nyugtalanság kínozza. Most egyszerre világos lett előtte a dolog. A hitves szerető, aggódó szívével előre megérezte a közeledő szerencsétlenséget.

Pált csúnyán kikészítették a gyilkosok. Tele volt törszúrásokkal. Meglesték őt a kiáradt patak mellett, s a sötétség leple alatt végeztek vele. Rita megtört szívvel állt férje összeszurkált, véres holtteste mellett. Hiába kereste a törvényt a tetteseket, nem találták meg őket. A falu pedig hallgatott. Abban az időben íratlan törvénytábla ment a bosszú az olasz falvakban és városokban.

Mégis nemsokára tudta már Rita a gyilkos nevét. A nem hivatalos sugdolódzásokból sokat kiérthetett az, akinek volt füle. Most azonban ő hallgatott. Lemondott a gyilkos feljelentéséről. Krisztus szerelméért kész volt megbocsátani férje gyilkosának is.

De nem úgy a két fiú. Azok csak súgtak-búgtak egymás között. Anyjuk végre rájött a nagy titkolódzás okára. Azaz elárulták őket maguktól is, mikor Rita a padláson rábukkant véletlenül urának véres ruhájára. Azt biztosan nem ő dugta el oda. A két gyerek tette. Meg is magyarázták, miért. Ez fogja őket „kötelességükre” figyelmeztetni!

Anyjuk halálra ijedt. Nem kellett neki külön magyarázni, miféle „kötelességről” beszélnek a gyerekek. Semmitől sem félt a jó özvegy annyira, mint a bűntől. Férjében is jobban fáj neki annak idején az ocsmány káromkodás, mint a tőle kapott verések. Mikor pedig tragikus módon meghalt, Rita egyik misét a másik után mondatta lelkiüdvösségéért. Kínozza a nyugtalanság lelkét: hátha bűnös állapotban, készületlenül találta őt a gyilkos tőre? Mekkora volt ezért az öröme, amikor egyszer mintha csak elvágta volna eddigi bizonytalanságát, úgy tűnt neki, hogy égi hang megnyugtatta: „Férjed üdvözült!”

Képtelen volt ettől kezdve még csak egy percre is kételkedni ebben a benső bizonyosságban. Rita boldogan rohant gyermekeivel a templomba: „Menjünk gyorsan hálát adni a jó Istennek, meg a Szűzanyának apátokért, mert üdvözült!”

Amde mit nyert vele, ha az apa a mennyországban van, gyerekei azonban bosszút lihegnek, nem tudván, nem akarván megbocsátani apjuk gyilkosának? „Édes Istenem, inkább vedd őket ártatlanul magadhoz, sehogy gyilkosokként kelljen meghalniok!”

Akkor még nem is sejtette, milyen hamar meghallgattatásra fog találni ez az imádsága!

Ritát beteghez hívták. Magával vitte gyógyfüveit, szokásos orvosságait. De rögtön látta, hogy ez olyan betegség, amit eddig csak hallomásból ismert. És erre nem volt orvosság. Ugyanis a rettegett pestissel állt szemben. Az is lehet, hogy kolera volt. Ma már nehéz eldönteni a ránk maradt források alapján. Annyi azonban bizonyos, hogy a félelmetes ragályos betegségek egyike volt.

Egy reggel nagyobbik fia, Giangiacomo sem tudott felkelni az ágyból. Rajta is kitört a kór. Anyja szeretettel ápolta. Igaz, a gyerek is bizonygatta: „Nem akarok még meghalni. Élnem kell, hogy megbosszulhassam édesapánkat!”

Rita tanácstalanul, sőt kétségbeesetten állt a betegágy mellett. Nem használt semmi rábeszélés, semmi kérés. A fiú kitartott rögeszméje mellett. Mit tehetett mást az anya, mint hogy imádkozott tovább haldokló gyermeke lelkiüdvéért.

Néhány nap múlva hívta a gyermek az édesanyját: „Édesanyám, én is megbocsátok a gyilkosnak!” Rita szaladt a papért. A gyermek nagy töredelemmel meggyónt, és anyja karjaiban lehelte ki fiatal lelkét.

Pár napra rá öccse, Pál is halott volt. Ő is kész volt megbocsátani halálos ágyán apja gyilkosának.

Rita volt a legboldogabb és egyben a legboldogtalanabb anya ezekben a napokban. Boldog volt, mert azok, akiket legjobban szeretett a földön, biztonságban voltak odaát, a másvilágon. De majd megszakadt a szíve, ha az elmúlt évek hirtelenül pergő eseményei eszébe jutottak.

Most már egyedül volt. Nem volt senkije sem ebben az életben. Nem volna legjobb, ha őt magát is magához venné a jó Isten?

Istennek azonban egyéb tervei voltak még a szenvedésben és folytonos szeretetszolgálatban megedzett asszonnyal.

Isten hív

Rita kezdett beletörődni az új helyzetbe, a magányba. Mindent, amit csak nélkülözni tudott, elajándékozott a környék szegényeinek. Mindeddig féltve őrzött menyasszonyi ruháját egy szegény lány kapta, akinek szülei még csak egy szép esküvői ruhát sem tudtak adni lányuknak nagy inségükben.

Magának csak a legszükségesebb ruhadarabokat, edényeket és bútorokat tartotta meg. Nemsokára kiürült a ház a sok „fölsleges” holmitól.

Most tette meg Rita a nagy, boldogító felfedezést: Isten maga tölti be ezután a nagy ürességet, amit szerettei halála hagyott lelkében és életében. Most már csakugyan szabad volt. Szabadon imádkozhatott és szabaddá lett a maradéktalan szolgálatra: Isten és a felebarát szolgálatára. Ha az elmúlt húsz éven át családjának élt és szenvedett, mostantól kezdve Isten nagy családjának, az Egyháznak, az emberiségnek fogja szentelni magát!

Egyedül lévén, ideje volt már bőven, megint szívesen felkereste kedvenc szikláját, ahová lánykorában olyan örömmel kapaszkodott fel sokszor. Képes volt órákat, sőt egész éjszakákat eltölteni ott, távol a világ lármájától, emberi szenvedélyektől. Egyedül lenni Istennel, együtt imádkozni a természettel, a teremtés szívével!

A környék betegei és szegényei jól ismerték már Rita asszonyt. Nekik szentelte ezután idejét, no meg az imádságnak. A vágy azonban egyre ellenállhatatlanabbá lett szívében: egészen odaadni magát Istennek. A régi álom megint teljesen úrrá lett rajta: zárdába menni!

Végre rászánta magát, és felkereste a casciai ágostonrendi nővéreket. A főnöknő szívesen fogadta. „Nővér szeretnék lenni” – tárta fel előtte Rita a szívét. „Ez szép és üdvös dolog, de hát nincs családjával szemben valami lekötelezettsége? S van-e hozománya?”

„Már semmi sem köt családomhoz” – felelte Rita egyszerűen. – „Férjemet meggyilkolták, két fiamat elvitte a vész. Ha hozomány kell, van két házam (az egyik férje után, a másik meg szüleitől) és egy darab szántó...”

A főnöknő meghökkent erre a nem várt feleletre. „Szóval özvegy. Akkor sajnós nem segíthetek magán, jó asszony. Szabályaink szerint csak hajadonokat vehetünk fel.”

Nem használt semmi kérelem. A főnöknő udvariasan kitérte Ritát a zárda kapuján. „Próbáljon más rendben szerencsét!”

De Rita nem hagyta ebben maradni az ügyet. Biztos volt benne, hogy ide, Szent Ágoston rendjébe hívja őt az Isten. Felkereste lelkiatyját, aki már eddig is annyi megértéssel igazgatta őt a hit és lelkiélet ösvényein. Az lelket öntött belé: Legyen bátor, hátha csak próbára akarja tenni a jó Isten elhatározásának szilárdságát. Még egy ajánlólevelet is adott neki a főnöknő számára.

A főnöknő kelletlen meglepetéssel olvasta a plébános dicsérő szavait, de nem engedett. S midőn Rita harmadszor is bekopogtatott nála, megismételve előbbi kérését, minden további nélkül kitette őt a rendházból: „Értse meg végre, nem tehetem! Fölösleges továbbra is makacskodni. Kár az időért. Kérem, ne jöjjön még egyszer hozzánk ebben az ügyben!”

Rita most már valóban nem tudta, mitévő legyen. Az öreg pap azonban további kitartást javasolt. Csak imádkozni, imádkozni!

Rita nem is mondatta ezt kétszer magának. Éjszakákat töltött imádságban kedvenc szikláján. Ma egy kedves kis kápolna emlékezteti az arra vetődő kirándulót vagy zarándokot Rita csendes imáira.

Ő maga talán tudatában sem volt annak, mennyire szüksége volt éppen akkor az Egyháznak a szívből fakadó imádságra és a rejtett szenvedésre. Itália akkor a kereszténység és az újpogányság közé ékelődve, áldatlan belháborúk, vérbosszú és egyre terjedő erkölcstelenség (főleg a műveltek között) prédája volt. Kellett az áldozat, az engesztelés, a szentek jópéldája.

Ritának nem kellett sokáig várnia. Hamarosan eljött az ő órája is.

Kolostorban

Hogy hogyan került Rita mégis a casciai nővérek közé, mindmáig örök talánya a történelemtudósoknak. Ő azt állította, hogy három kedvenc szentje (az egyik maga Szent Ágoston volt) „vitte” őt éjszaka a kolostorba, a sekrestyés nővér nem kis rémületére, aki ott találta őt a kóruson, amikor hajnalban kinyitotta a templomot.

Hosszú tanácskozás után a nővérek végül mégis befogadták őt, feltételeesen. Majd elválnak az újoncév alatt, csakugyan Istentől van-e ez a dolog, mint Rita olyan makacsul állítja.

Rita boldog volt. Nem volt az az alantas munka, amit örömmel és készséggel ne végzett volna el. Pedig nem volt könnyű dolga. Tapasztalata volt bőven. S éppen ez lett a keresztje. A kolostorban ugyanis mintha mindent másként csináltak volna a jó nővérek: a mosástól és a főzéstől kezdve a kerti munkáig, mint náluk Roccaporenában. S minél idősebb és tapasztaltabb valaki, annál nehezebben megy az alkalmazkodás, az új környezetbe való beilleszkedés. Azért se igen vesznek fel szívesen idősebb személyeket a szerzetesrendekbe. A fa, amíg fiatal, könnyen hajlítható. A vén fa nem hajlik már, inkább derékba török.

A kor szokásához híven Ritát sokszor kemény próbákra tették: tud-e szó nélkül, „vakon” engedelmessé válni; kész-e tulajdon gondolatáról, tapasztalatáról is jókedvűen lemondani? És a majdnem negyvenéves tapasztalt asszony fényesen kiállta a próbát. Ma ugyancsak csínnal bánnak az előljárók az ilyen módszerekkel, ha ugyan egyáltalán van még merszük alkalmazni azokat. Régen a legjobb, leghatékonyabb, legbiztosabb módszernek számított az újoncok „rideg” nevelése, az engedelmességre való szoktatása, a szerzetes életbe való „betörése”.

Ma száz közül talán egy-kettő lenne képes morgolódás nélkül, örömmel szót fogadni, ha azt parancsolná neki, hogy öntözzön meg naponta kétszer egy teljesen kiszáradt szőlőtőkét, amelyen emberemlékezet óta nem termett már semmi. Rita szó nélkül megtette. Pedig tudta ő az előjárónál jobban, mit lehet várni egy ilyen elszáradt szőlőtökétől. Egész biztosan nem egy nővér megmosolyogta, talán ki is gúnyolta érte, vagy ellenkezőleg, titokban megbámulta engedelmességéért.

Nagy volt az ámulat, amikor friss, üde hajtások kezdtek előbújni a holtak hitt tőkéből. Rita nem kürtölte ki az eseményt, de nemsokára már a vaknak is látni kellett az egyre növekvő szőlővesszőket. Az előjáró is fejét csóválta. A biztonság kedvéért komolyan figyelmeztette Ritát az alázatosság fontosságára. Nehogy elbízsa magát, mint az ég kedvence. Ritát nem kellett féltetni. Ő tudta legjobban, mennyire nem ő serkentette életre ezt a száraz tőkét.

A hagyomány szerint ez a szőlőtő azóta is terem. Tény, hogy a kolostor udvarában ugyanazon a helyen levő szőlőtőről származó szőlőből minden évben küldenek a pápának, a közeli püspöknek és a kolostor jótevőinek. A kolostor pedig, ahová Ritát be sem akarták fogadni, ma az ő nevét viseli: Monastero Santa Rita, Cascia (Perugia).

A hagyomány azt is feljegyezte, hogy Ritának most voltak életében először komoly kísértései a tisztaság ellen. A legenda kétségkívül sokat színezhettek a valóságon: Maga a gonosz lélek jelent volna meg neki egy csinos fiatalember képében, hogy elcsábítsa. Persze nem járt sikerrel.

Magában véve nincs semmi rendkívüli ebben a kísértésben. A szerzetes sem kivétel a kísértés dolgában. A szentek se voltak kivételek. Sőt még magáról az Úr Jézusról is írja a Szentírás, hogy a bűnt kivéve, mindenben hozzánk hasonló volt. A kísértést is tapasztalatból ismerte. (Vö. Zsid 2,18)

Rita még negyvenéves sem volt, amikor zárdába lépett. Majdnem húszéves „normális” házasság volt mögötte. Tudta, mi az élet, a házasság. Beteg nemigen volt egész életében. A kemény munka, a sok szenvedés megacélozta amúgyis egészséges testét. Eddig el volt foglalva, lekötötte a család, a soha nem szűnő hajsza. Most, hogy fölszabadult a sok teher alól, az újfajta, szokatlan életmód érzékenyebbé, fogékonyabbá tette az egészséges és még fiatal testét a kísértéssel szemben. Az Istennel bizalmas viszonyban élő, imádságos asszonynál azonban a test ördögének nem volt mibe belekapaszkodnia. Csak érdemét növelte a tisztaságért folytatott küzdelemben.

Új dolog volt az is, hogy Rita megtanult olvasni. E nélkül nem tudott volna együtt imádkozni, énekelni a nővérekkel. Rita feltűnően jó felfogású nőnek bizonyult. Gyorsan elsajátította az olvasás művészetét. A zsolozsmázás természetesen latinul folyt. De akkor még közelebb állt az olasz nyelv a latinhoz, mint ma. Ha nem is értett meg mindent abból, amit szájával ismételt, mégis elégséges lehetett ahhoz, hogy teljes odaadással és örömmel énekelhesse a zsolotárossal: „A veréb is otthont talál magának, s a fecske fészket, hogy kicsinyeit oda rejthesse, oltáraidnál, Seregek Ura, Istenem és Királyom! Boldogok, akik házában laknak, téged örökké magasztalnak.” (Zsolt 84,4-5)

A szeretet angyala

Az újoncév elteltével Rita letehetette a szerzetesi fogadalmakat. Ilyenkor meg szokták kérdezni az illető szerzetesközösséget, alkalmasnak ítéli-e a jelöltet a szerzetesi életre, méltónak tartják-e őt a fogadalmak letételére? Rita esetében egyetlen ellenszavazat sem volt. Amilyen nehezen akarták őt annak idején felvenni maguk közé, olyan boldogan adták most hozzájárulásukat a fogadalmakhoz.

Most már valóban szerzetesnővér volt ő is! Mindjárt rá is bízták a betegápoló nővér tisztét. Akkor még nem volt olyan szigorú a klauzúra a nővéreknél, mint a tridenti zsinat után. A nővérek kijárhattak a városba. Rita Cascia betegei és szegényei között forgolódott egész nap. Aki megbetegedett, azt a kolostorban szokták bejelenteni. Rita nővér aztán sorra járta a betegeket, orvosságot, vizsgáztatást, szeretetet osztva mindenfelé.

De nemcsak a betegsége volt gondja. Sokszor élelemről, ruháról és miegyéből is neki kellett gondoskodnia. A betegek lelki üdvösségére meg külön gondot fordított. Akárcsak az Úr Jézus, aki sohasem elégedett meg a test meggyógyításával. A lelket is meggyógyította, kinek békéjét adva vissza, kinek meg bűneit megbocsátva. Ez utóbbira Ritának nem volt hatalma, de legalább kibékítette betegeit az Istennel és az Egyházzal.

Szülei nagy békeapostolok voltak annak idején Roccaporénában. Lányuk is mintha örökölte volna tőlük ezt a tulajdonságot. Csak a jó Isten annak a megmondhatója, hány haragost békített ki egymással két évtizedes működése alatt! Ahol csak tudott, segített. Hosszú házassága, gazdag tapasztalata nagy segítség volt az emberekkel való érintkezésben. S ehhez járult még mély imaélete, az isteni dolgokban való jártassága, soha nem lankadó szeretete. Nem egy helyen pusztá megjelenése megnyugtatta a kedélyeket. Orvosság gyanánt volt nem egy beteg számára már a látogatás is.

Az Úr Jézus jegye¹

Rita asszony már 60 éves volt. Lassan kezdte érezni a mindennapi erőfeszítéseket. Ereje sem volt már a régi. Ennek ellenére tovább járta a házakat: betegei, a szegények vártak rá! Közben a jó nővér az imádság, még pedig a szemlélődő imádság magas fokára jutott el az Istennel való egyesülés áldott pillanataiban.

Minden kornak vannak kedvenc ájtatosságai. A középkor a Krisztus keresztségénél, Jézus szenvedésénél, az Üdvözítő megaláztatásain való elmélkedésben keresett és talált erőt és vigasztalást. Rita nővér is órákig el tudott időzni az Úr Jézus szenvedéséről való szemlélődésben. Gyakran megesett, hogy az este megkezdett elmélkedést egészen hajnalig végezte. Mégis rövidnek találta az időt az imádsághoz. Nagybőjtben két hét sem volt elég neki átelmélkedni a szenvedéstörténetet.

A kései középkor (14–15. század) a nagy reformprédikátorok, kiemelkedő szent egyházi szónokok kora (Sziénai Szent Bernardin, Kapisztrán Szent János, Ferreri Szent Vince; Savonarola stb.) Amikor még sem rádió, sem távolbalátó, sem újság nem volt, egy híres szónok órákig tartó prédikációja valóságos szenzációnak számított a nép számára. Senki sem akarta elszalasztani az alkalmat. Ezrek és ezrek várokoztak türelmesen órák hosszat is a prédikáció kezdetére. Ha a templom nem volt elég nagy a tengernyi nép számára, a szabadban állították fel a szószéket.

Ez a kor nemcsak áldatlan pártviszályairól, nagy botrányairól híres. Nevezetes nagy bűnbánóiról is. Kevés korból maradt ránk annyi megbízható történelmi adat igazi, nagy megtérésekről, mint éppen ezekből a „hírhedt” századokból. Mintha Krisztus szenvedése, a keresztté lett volna a megtérések leghathatósabb elindítója és munkálója.

¹ Gal 6,17

Rita nővért nem kellett nógatni a megtérésre. Ő már a megtérés legfelsőbb fokán volt, amikor már nem annyira a magunk bűneit siratjuk (azok már régen meg voltak bocsátva, ki voltak engesztelve), hanem a világ bűneiért vezeklünk; a világ megtéréseért, „sokak üdvösségéért” ajánljuk fel magunkat engesztelő áldozatul.

1425-ben Casciában is megfordult egy híres szent, a ferences Szent Jakab. Rita is ott volt hallgatói között, a nővérekkel együtt, amikor a Szent a kis városkában beszélt. Őt biztosan nem a kíváncsiság vitte oda. Mélyen megrendülve tért vissza a kolostorba a „misszió”-ról. Éppen nagycsütörtök este volt. Se enni, se aludni nem tudott a nagy belső élmény hatása alatt. Az egész éjszakát a kis kápolnában virrasztotta át. Újra meg újra átelmélkedte Jézus nagycsütörtöki éjszakájának szenvedését a nagypénteki megcsúfolásig, a töviskoronázásig. „Legalább csak egy tövis jutna neki is abból a töviskoszorúból. Bárcsak ő is kivehetné részét az Üdvözítő szenvedéseiből”.

S ekkor mintha a kereszten függő Jézus csakugyan kivett volna egy tövist a koronájából. Rita hirtelenül úgy érezte, hogy belefűrődik ez a lángoló, ragyogó tövis a saját homlokába. Mintha villám sújtotta volna, aléltan rogyott le a kápolna padlójára...

Úgy találtak rá, eszméletlenül, másnap reggel. Egész arcát vér borította. Homlokán mély seb tátongott. Az orvos kenőcsöt tett rá, és bekötözte. Ettől kezdve azonban a seb ott maradt. Hiába volt minden kezelés és orvosság, kötözgetés, a seb nem akart begyógyulni. Sőt, egyre nagyobb lett, egyre jobban sajtott.

A főnöknő először azt hitte, talán valamibe beleütötte Rita a fejét. Megbotolhatott, és valami éles tárgy okozta homlokán a mély sebet. A nővér végre elmondta, hogy történt.

Természetesen hamar híre ment a dolognak a környéken. Nemsokára valóságos zarándoklat kezdődött a jó Rita nővérhez. Látni akarták a csodás sebhelyet. Ritának újra meg újra el kellett mondania a seb történetét.

A seb lassan gennyedni kezdett, majd egész arcát elcsúfította. Hiába takarta el fejkendővel a csúnyább helyeket, az arc is ijesztő volt már. Végre betiltották a további látogatásokat. A városba se járhatott többé kedvenc betegek és szegényei gondozására. Most maga Isten „látogatta meg” őt, mint a Szentírás szokta mondani ilyenkor.

Az Örök Város-ban

A 14. század a nagy egyházszakadással kezdődött. Igazi „sötét középkora” volt ez a század ebből a szempontból az Egyháznak. A pápák úgynevezett avignoni fogsága tetőzte be a kereszténység nagy botrányát. A végén már két, sőt egy ízben három pápája is volt az Egyháznak. A zsinat ugyanis azt kívánta a két pápától, mondjanak le önként. Megválasztottak egy harmadikat pápának. Ám a két ellenpápa sem volt hajlandó visszavonulni, így három pápa lett kettő helyett.

Végre a híres konstanci zsinat erélyesen megoldotta a pápa-kérdést. Az egyik pápát, aki nem akart hátrálni, kiközösítette. A másik, engedve az Egyház nyomásának, lemondott. Az újonnan választott pápa a Márton nevet választotta. Ötödik volt a Márton pápák sorában.

Szomorú kép fogadta az új pápát Rómában. Az egykori milliós császárváros már csak árnyéka volt a hajdani büszke fővárosnak. Az olaszországi pártviszályok, a pápák, ellenpápák, az avignoni távollét megtették hatásukat. Úgy festhetett Róma Márton bevonulásakor, mint egy lebombázott város néhány évvel a háború után. Omladozó, elhanyagolt épületek, templomok (a Szent Péter templomba is beesett az eső). Az utakat felverte a gaz, elborította a piszok. Rablóbandák garázdálkodtak, s pásztorok legeltették nyájait az egykor fényes tereken és parkokban.

Az új pápa azonnal hozzálátott a romok és a piszok eltakarításához. Külön rendőrséget szervezett a gyakori fosztogatások, rablások megfékezésére.

De nem feledkezett meg a város vallásos életéről sem. 1425-ben Szentévet hirdetett meg, hogy újra a „Szent Város”-ra terelje a keresztények figyelmét. Majd ünnepélyesen Rómába hozatta a tengerparti Ostiából Szent Mónika ereklyéit. Szent Ágoston édesanyja, Mónika ott halt meg, mikor fiával, Ágostonnal, az Afrikába menő hajóra várt.

1430-ban fényes ünnepek keretében kívánta Márton pápa emlékezetessé tenni ezt az eseményt. Az ágostonrendi szerzetesek és apácák egész Itáliából hivatalosak voltak az ünnepekre.

Casciából is készülődött egy kis csoport a nővérek kolostorából, Rómába. Rita szíve nagyot dobbant a hír hallatára. Már csak egy vágya volt: meglátni Rómát, a vértanúk városát.

A főnöknő ugyancsak elcsodálkozott, amikor Rita engedélyt kért tőle a római zarándoklatra. „Nem neked való az, Rita nővér!” Ebben az életkorban (Rita akkor már hetven felé járhatott) nem szokás búcsúkkal járni. Meg aztán hogy is mehetnél ezzel az ábrázattal az emberek közé?” Ez igaz is volt. Rita olyan csúnya volt már a sebe miatt, hogy régóta nem mehetett a nyilvánosság elé.

Rita elgondolkozott ezen, majd feltette a kérdést: „De ha elmúlik a seb a homlokomról, elmehetek én is a búcsú csoporttal?” A főnöknő hitetlenkedve nézett a nővérré. „Ha eltűnik a seb, hát menj, nem bánom.” Biztosra vette, hogy ezzel egyszer s mindenkorra el volt intézve a zarándoklat kérdése, vagyis Rita otthon marad.

A nővér nyugodtan hajtotta álmra fejét. Előtte csak azt kérte a jó Istentől, engedje el őt is Rómába, mielőtt meghalna. „Édes jó Istenem! Te tudod, eddig szinte sohasem kértem semmit sem a magam számára. Csak ezt az egyet add meg nekem, mielőtt meghalok.”

Másnap volt az indulás napja. A nővérek nem akartak hinni a szemüknek. Rita ott állt előttük, egészségesen. Homlokán nyoma sem volt a rút sebnek, arca normális volt. A főnöknő hozzászólt már a meglepetésekhez Ritával kapcsolatban. Ez azonban neki is „sok” volt. Megrendülten adta meg az engedélyt a zarándoklatra. „Ha Isten akarja, akkor én nem tilthatom meg neked a részvételt ezen a zarándoklaton.”

Rita asszonnal madarat lehetett volna fogatni. Életében először volt „úton”. Eddig sohasem volt messzebb Casciánál. Korához képest jól bírta a hosszú utat. Pedig a többi nővérek jóval fiatalabbak voltak nála. S Rómáig majdnem 150 kilométert kellett megtenniök, természetesen gyalog.

A nővérek egy kis költőpénzt is kaptak az útra. Rita azonban hamarosan a folyóba dobta a pénzes zacskót, útítársai nem kis megrökönyödésére. „Nincs rá szükségünk! Meg fogjátok látni, a jó Isten maga gondoskodik rólunk bőkezűen az úton. Csak bízzunk Őbenne!”

Úgy is lett. Mindenütt szívélyes fogadtatásban volt részük az egész út alatt. Semmiben sem szenvedtek hiányt a néhány hét alatt, míg úton voltak.

A nővéreknek volt mit nézniök Rómában. A történész persze siralmasnak látja az akkori Rómát a letűnt idők büszke császárvárosához képest. Ritáék azonban más szemmel nézték, különböző mércével mérték a híres várost. Nekik még így is óriási, fényes, lenyűgöző lehetett. Hiszen ekkora várost még életükben nem láttak. Főleg Rita volt elragadtatva. Még romjaiban, elhanyagoltságában is mesés szép lehetett a falusi asszony számára Róma. Főleg, ha a hit szemével nézte valaki, s ő azzal nézte Szent Péter és Szent Pál városát, a vértanúk, a nagy, szent pápák székhelyét, a kereszténység fővárosát. Számtalan templomával, sok-sok szerzetesházával biztosan maradandó nyomot hagyott az „örök város” a nővérek emlékezetében és képzeletében.

Ünnepélyes nagymise keretében történt meg Szent Mónika ereklyéinek áthelyezése. Szent Trifon templomában helyezték el a nagy egyházatya édesanyjának földi maradványait. A Szentatya szép beszédet tartott az ágostonrendi remetékhez (rájuk lett ugyanis bízva az új szentély őrzése és karbantartása), valamint az egész Itáliából összesereglett zarándokokhoz. A beszéd szövege még ma is megvan. Ez a prédikáció volt egyúttal Mónika szenttéavatásának hivatalos bullája is.

Nem tudjuk, hány napot töltöttek Ritáék az örök városban. Biztosan teleszívták magukat a lassan újjáéledő város levegőjével. Otthon aztán volt miről beszélni a kíváncsi nővéreknek, amikor a fáradt, de boldog csapat megérkezett Casciába.

Rita jól bírta a hosszú, fáradságos zarándokut. Csak otthon fogta el újra régi gyöngesége. S midőn lefekvés előtt lebontotta a fátyolt fejről, ujjai véresek voltak.

A seb újra ott gennyezett homlokán, mint azelőtt.

Keresztre szegezve

Rita állapota egyre rosszabbodott. A seb nemcsak kiújult, hanem annyira elmergesedett, hogy már a férgek is befészkeltek magukat sebekkel borított homlokába. Arca mintha valami leprásé lett volna. S oly kellemetlen szagot árasztott maga körül, hogy a nővérek is csak nagy erőfeszítéssel tudták elvégezni a beteg nővér körül a szolgálatokat (ápolás, étkezés stb.)

Az azonban nagyon megnyugtatóan hatott rájuk, hogy Rita olyan türelemmel, olyan szelíden viselte el súlyos keresztjét. Soha egy panasz nem hagyta el ajkát, pedig szobája inkább lyuk volt, sötét odú, mintsem betegszoba. Csak egy apró ablaka volt, az is fölül. Az akkori orvostudomány tehetetlen volt az ilyen furcsa betegséggel szemben, s talán a mai éppoly tehetetlen lenne. Padre Pio sebeit sem tudták begyógyítani, pedig megpróbálták, amikor Krisztus sebhelyeiben részesült. Halála előtt pedig maguktól begyógyultak.

Hosszú éveket töltött a jó Rita nővér ebben a kínos állapotban, ágyhoz láncolva. Mai szemmel nézve, kis pokol lehetett számára ez a betegség: sötétben, bűzben, magányban szenvedni végig naponta a Kálvária kínjait. Rita azonban másként látta. Most volt ideje imádkozni. Azzal töltötte minden idejét, amit a fájdalom és az ébrenlét meghagyott számára.

A nővérek nemegyszer szent irigységgel nézték azt a békés derűt, szent örömet és megnyugvást, ami a nagybeteg szétroncsolt arcán gyakran szétáradt.

Az imádságon kívül egyetlen nagy vigasztalása a heti szentáldozás volt. Akkoriban még nem áldoztak mindennap, mint manapság.

Egyszer azonban mintha hirtelenül megváltozott volna a beteg állapota. Nem annyira külsőleg, mint inkább belsőleg. A nővérek is észrevették ezt a változást. Az eddig mindig derűs, nyugodt Rita nővéren valami fájdalmas, sötét félelem, szomorú tanácsalanság lett úrrá. Már nem volt a régi, jól ismert Rita nővér. Fáradtan, bágyadtan, szomorúan várta mindennap a szolgálatos nővért.

A nővérek is kezdték más szemmel nézni a „szentet”. Csakugyan ez lenne az ő büszkeségük, akit szinte az egész környék csak mint „szentet” emlegetett? Ez a bűzlő, összeaszott, csont és bőr roncs volna a „szent”? Hiszen mintha ő maga is elvesztette volna már hitét, bizalmát, régi jókedvét. Csak egy a számtalan hasonló beteg között. Éppolyan, mint bárki más hasonló helyzetben: gyöngé, gyarló, tehetetlen...

Rita figyelmét sem kerülte el, mennyire másként viselkednek most vele szemben a többiek. „Végre rájöttek hát, ki is vagyok tulajdonképpen!”

Alázatosságában nem tudott rosszra gondolni, képtelen volt rosszra magyarázni a nővérek elhidegülését. Sőt még örült is neki. Mert újabban saját bűnössége, méltatlanságának érzete gyötörte amúgyis. Az imádság nem ízlett, kész kinszenvedés lett a lelki dolgokkal való foglalkozás. Isten távol maradt, talán nincs is, nem létezik igazán...

A szentek közül sokan megtapasztalták, átélték a léleknek ezt a „sötét éjszakáját”. Kis Szent Teréz sem volt kivétel. Nekik adatott meg az a kegyelem, hogy együtt lehessenek a Getszemáni-kertben Jézussal. Ők igazán megismerték a „szenvetésében való részesedést, hasonlóak lehettek hozzá halálában.” (Fil 3,10–11)

Havas rózsavirág

Elképzelhetjük, mekkora lehetett a nővérek meglepetése, amikor egy szép napon újra a régi Ritát látták maguk előtt a betegszobában. Csak úgy sugárzott róla a béke és az öröm! Isten visszajött hozzá, még fényesebben, még bőkezűbben, mint régen. A jó nővér most már tapasztalásból tudta, mit jelent, ha valóban a Háromságos Egyisten vesz lakást a lélekben.

Volt Ritának egy gyermekkori barátja Roccaporénában. Bónának hívták. Körülbelül egyidősek lehettek. Nos, a jámbor öregasszony hírére vette Rita betegségének. Engedélyt kért a főnöknőtől, hogy időnként meglátogassa régi játszótársát. Őt is megviselte már az élet, meg a kor. S ráadásul egyik karja nem mozgott, meg volt bénulva. De áldott, jó lélek volt ez a Bóna. Kitartott egykori barátjánál a betegágyánál is.

Szerette volna megörvendeztetni valamivel a beteget. Mit hozhatna neki ajándékba Roccaporénából? „Nem akarsz valami kedves emléket szülőfaludból? Mondd csak bátran, majd elhozom, ha legközelebb megint eljövök hozzád!”

Rita megörült az ajánlatnak. „Tudod mit, Bóna? Biztosan emlékszel még otthon a kertemre. Van ott egy öreg rózsabokor. Annak a virágából tűztem egy virágot a menyasszonyi koszorúmba. Meg arról a rózsafáról szoktam rózsákat vinni férjem és gyermekeim sírjára. Hozz nekem hát róla egy szál rózsát, amikor megint jössz!”

Bóna ijedten nézett Ritára. Nagy szomorúság lett úrrá rajta. Szegény Rita! Hát ennyire van már?! Azt sem tudja talán, mit beszél. Hiszen most nincs virág odakint a természetben. Hó takarja még Roccaporéna kertjeit. „Igen, igen” – motyogta zavartan. – „Meglesz, meglesz. Isten veled!” S már ment is, mintha úzték volna.

Másnap reggel, hogy Rita kertje felé vitt az útja, dermedten, mintha földbegyökerezett volna a lába, nézte a „csodát”. Nem akart hinni tulajdon szemének. A téli tájon, a behavazott kertben ott gunnyasztott fázósan a vén rózsabokor. S íme, egyik ága zölden virít a hideg napsugárban. Rajta egyetlen szép, friss rózsza! A piros virágot lehetetlen volt észre nem venni a behavazott környezetben.

Rita nem lepődött meg, amikor Bóna átadta neki a szép rózsaszálat. Hálásan vette el tőle, s kérte, tegye oda a kereszt elé.

Máskor meg fűgét kívánt enni a már-már haldokló Rita nővér. Bónához fordult, hozna neki két szem fűgét kertjéből. Megint tél volt. De a füge csakugyan ott kínálgatta magát a fán!

Ami a rózsabokrot illeti, tény, hogy Rita halála után kiásták, és a casciai kolostor kertjében ültették el. Még most is ott van az évszázados, terebélyes rózsabokor a kertben, és hűségesen virágzik minden évben. Rézből készült háló veszi körül, különben már régen széttépdesték volna a zárandokok és a kíváncsi turisták.

Szent Rita napján, május 22-én rózsát áldanak a neki szentelt templomokban. Ritát sokszor ábrázolják rózsával szobrokon és képeken.

Az igazak lelke Isten kezében van...

Újra tavasz lett Casciában. 1439-et írtak az Úr születése után. (Minden valószínűség szerint ez az év Rita halálának esztendeje.) Az orvos nem hitte, hogy Rita meg fogja érni ezt a tavaszt.

Ritát nem találta váratlanul a halál. Az egyik nap valósággal ragyogott a haldokló arca. A nővéreknek úgy tetszett, mintha folyton csak egy bizonyos pontra szegezné tekintetét a kicsi szobában. Egyszer csak megszólalt: „Jézusom, mikor mehetek már végre?” S mintha figyelt volna valakire, és válaszát várta volna.

Egy kis idő múlva, kimondhatatlan boldogsággal hangjában, mindössze ennyit mondott: „Három nap múlva? Milyen szerencse!”

Magához térve – mert látomása volt, s ezek az elragadtatás percei voltak, – kérte, adják fel neki a betegek szentségét, a szentkenetet.

Az egész kolostor odasereglett a haldokló ágyához. Hirtelenül föltűnt nekik, hogy nincs már rossz szaga a szobának! A dögletes bűzt mintha elválták volna! Már nem volt áldozat a beteg mellett virrasztani, mint eddig. Valóságos ünnepi hangulat vett erőt a nővéreken.

Május 22-én, kevéssel éjfél előtt, hunyt el csendesen Rita nővér. A hagyomány szerint éppen születésnapja volt. A hetvenhatodik.

A szemtanúk szerint nyomát sem lehetett látni a halott arcán a csúnya kiütéseknek, utálatot ébresztő fekélyes sebnek. Olyan volt a bőre, mint egy fiatal lányé. Mindössze a homlokon maradt a régi seb helyén egy ragyogó, rózsás jegy. A szobát valami leírhatatlan, kellemes, édes illat árasztotta el. S hogy teljes legyen a csoda, a zárda harangjai elkezdtek maguktól zengeni.

A nővérek mind egy szálig, kivétel nélkül a beteg mellett állottak. Meglepetve néztek egymásra: ki húzta meg a harangokat?

A Városka lakói nem tudták mire vélni, miért szólnak ilyen szokatlan órában a zárda harangjai? Már jöttek az első kérdezők a kapuhoz: „Kedves nővérek, mi történt? Miért harangoztok így az éjszakában?”

„Rita nővér meghalt” – volt a válasz. „A Szent meghalt!” – terjedt a hír futótűzként a városban.

A jó nővér halálhíre Roccaporénába is eljutott. Az öreg Bóna néni azonnal útra kelt, hogy ott lehessen régi barátjánője temetésén. Gyöngéden hajolt a nyitott koporsó fölé. A halott érintésére egész testében összerázkódott. Béna karja meggyógyult! Az emberek igazi olaszos, tüzes lelkesedéssel tolongtan köréje. „Miracolo, miracolo! Csoda, csoda!” Mindenki látni akarta a meggyógyult asszony karját.

Rita pedig ott feküdt békében, üdén, mint egy fiatal lány, felravatalozva a kolostor kápolnájában. A nép nem akart eltávozni tőle.

A szentet sohasem temették el igazán. Évekig feküdt a ravatalon, még csak üvegbúra sem volt fölötte, mint ma. Csak évek múltán csináltattak a nővérek neki koporsót, amelyet igazi művészi ízléssel megfestett képek díszítenek. A felirat nagy része ma már szinte olvashatatlan. A Szent egyik életrajzírójának, Vanntellinek végre sikerült az erősen elmosódott, megrongálódott sorokat kibetűzni.

Ebből kitűnik, hogy a Szent tizenöt évig szenvedett homloksebétől. Később az is kiderült, hogy a koporsón található évszám, 1457, nem a Szent halálának az éve, mint azt először gondolták, hanem a koporsó elkészítésének évét jelenti.

Ennek az évszámnak, valamint a már említett nagy ferences szónok, Szent Jakab naplójának segítségével hitelesen meg tudták állapítani a Szent életének fontosabb dátumait: Született 1363-ban, Roccaporénában, s meghalt Casciában, 1439-ben.

Amit a Szentről tudunk, azt nem írásos feljegyzéseknek köszönhetjük, hanem az élő hagyomány őrizte meg számunkra.

1745-ben új koporsót kapott Rita. Nemrég pedig egy másik, pompásabb ezüstkoporsóban helyezték a jó Rita nővér földi maradványait nyugovóra. Mit mondok? „Földi maradványait?” Teste mindmáig épen és sértetlenül fekszik a casciai kolostorban.

Utószó

Ritát „la Santa degli impossibili”-nek nevezi az olasz nép. Magyarul értelme; „A Szent, aki a legreménytelenebb helyzetekben is tud segíteni.”

Se szeri, se száma a sok csodának, amik Rita nevéhez fűződnek. Korunk egyre bizalmatlanabbul, sőt kimondottan ellenséges érzülettel fogadja a csodákról szóló híreket. Kétségtelen, hogy sok csodás eset egyedül az élénk képzelet szüleménye volt régen, s az ma

is, főleg bizonyos népeknél. A dél-európai országokban különösen résen kell lennünk a csodákkal szemben.

Sokan szeretnék a Szent Rita életében történt csodákat is ilyen képzeletszüleményeknek, „legendáknak” tekinteni. Hatszáz év távlatából szinte lehetetlen megállapítani, hogy valódi csodák voltak-e, vagy csak „legendák” De abból, hogy egészen hasonló csodák ma is történnek, valószínűnek tarthatjuk, hogy legalábbis valami történelmi alapjuk van.

Ami pedig a legendákat illeti, egy bizonyos: Nagy és főleg népszerű szentekről maradtak csak fenn szebbnél-szebb legendáink: pl. Szent Benedekről, Assisi Szent Ferencről, Szent Erzsébetről, hogy csak néhányat említsünk. Tudósokról, politikusokról, sok híres íróról nincsenek igazi legendák, legfeljebb csak néhány „anekdota”.

Úgy látszik, több kell a legendaképződéshez a pusztá képzetnél. Biztosan az se véletlen, hogy pl. XII. Piusz pápáról nem szólnak szívderítő legendák. Pedig nagy pápa volt, sokáig ült Péter székén, és sok körlevelet hagyott ránk. Viszont XXIII. János pápáról számtalan modern „legenda” kering, jóllehet alig három évig volt pápa, és korántsem írt, vagy beszélt annyit, mint nagynevű elődje. S mégis, talán jobban jellemzik éppen ezek a szívderítő történetek korunknak ezt a nagy pápáját, mint egy vaskos életrajz. Akárcsak ahogy Assisi Szent Ferencet is jobban megismerhetjük a Fiorettiből (a róla szóló legendagyűjteményből, ami magyarul „Kis virágok”-at jelent), mint pl. Sabatier híres könyvéből, amelyért pedig díjat is kapott a tudós szerző a francia akadémiától. A legendáknak komoly életrajzi értékük van, csak tudni kell okosan bánni velük.

A Szent egyik legnagyobb „csodáját” 1628. július 16-án tette. Akkor avatták őt boldoggá a római Szent Ágoston templomban. Az örömhír valósággal megrészegítette Cascia lakosságát. Kora reggeltől ott tolongtak már Rita koporsója mellett. A nagy tülekedésben egymást lökdösték, taszigálták az emberek. A végén óriási pánik keletkezett a templomban. Könyökölve, rugdosva, sivakodva futkostak a népek össze-vissza, egymást taposva.

Akkor történt, mint mondják, hogy a Szent hirtelenül fölnyitotta a szemét. A közel állóknak földbe gyökerezett a lábuk. „A Szent lát, fölnyitotta szemét! Csoda!” – kiabálták, akik szemtanúi voltak a jelenségnek.

És erre megtörtént a „csoda”. Amit se karhatalom, se a józan ész nem volt képes elérni, azt megtette ez a kiáltás: „A Szent kinyitotta szemét!”

Egy-kettőre magától helyreállt a rend, és a legnagyobb fegyelemben vettek részt az olaszok az ünnepeken. Ez pedig Itáliában nagy csodának számított akkor, s az most is...

A spoletói püspöki palota irattárában mindmáig ott található az ezt igazoló hivatalos írás, tíz szemtanú esküjével és aláírásával hitelesítve.

Nem a csodák teszik a szentet. Ritát a csodák egész erdeje veszi körül. De még ha sokszorosan gyököt vonnánk is belőlük, akkor is éppen elég maradna annak bizonyítására, milyen csodálatos Isten az Ő szentjeiben.

Ez esetben is a legnagyobb csoda: maga Isten, Rita életében. A jó Rita asszony is eleven csoda: mint feleség és mint anya. És csoda, mint jó szerzetesnővér is. A szeretet, a hit és az imádság élő csodája. Az ilyen csodákra mindig szüksége van az emberiségnek. Rita még ma is a szenvedő türelem, a szenvedésben is szeretni tudó, kitartó szent élő példaképe, isteni csodája.

Flüei Szent Miklós

Letűnt idők szentje, mégis időszerű. Nemcsak azért, mert a huszadik században maga XII. Piusz pápa avatta szentté, aki korunk egyik legnagyobb pápája volt. XXIII. János pápa sem volt rest sírját felkeresni, és VI. Pál pápa is alázatosan letérdelt ott imádkozni. A régiek közül Borromeó Szent Károly is, meg a nagy Kaníziusz Szent Péter is elzarándokolt a szent paraszt falujába. Szenttéavatása (1947) óta pedig már vagy ötven nemzet fiai keresték fel Sachselnt, ahol szentünk életét leélte. Ha Miklós nem lett volna szent, ma senki se tudna erről a kis alpesi faluról ott a svájci hegyekben. Legfeljebb csak a postás, meg az adóhivatal.

Svájcban csak mint a „haza atyját” emlegetik őt. Olyan büszkék rá, mint a franciák Szent Jankára. A különbség (többek között) az, hogy míg a francia parasztlány külső ellenségtől mentette meg az országot, addig a tisztos kort megért, okos parasztember a polgárháború rémét tartotta távol hazájától. Nem csoda, ha katolikusok és protestánsok egyaránt hálás elismeréssel adóznak emlékének.

A század, amelyben élt, tele van fényes pontokkal. Nem hiányoztak a nagy szentek, lángelmék sem. Sziénai Szent Bernardin, Kapisztrán Szent János, Szent Janka kortársai voltak. Michalengalo, Dürer, Grünewald is abban a korban éltek és alkották halhatatlan műveiket. Szent Miklós százada a könyvnyomtatás feltalálásának és Amerika felfedezésének a kora. Sőt még az egyháztörténelemben is nagyfontosságú konstanci zsinat is a 15. századba esik.

Mindezek ellenére Miklós százada semmivel sem lehetett könnyebb a mi vajúdó korunknál. Csupa háborúskodás, bizonytalan forrongás, félelem mindenütt. Bizánc török kézbe kerül. Csehországban vörösen lángol az ég a huszita háborúk miatt. Az Egyházban minden jó keresztény reform után áhítozik. A kis Svájcban is egyik háborús villongás a másikat éri. Maga a Szent is három ízben megy el katonának.

Egy különbség azért mégis volt szentünk kora és a mi korunk között. Akkor talán több volt a meggyőződéses hit és kevesebb a kételkedés, közömbösség, meg a harcoss istentelenség.

Miklós vallásos szülők gyermeke volt. A szülők hite mindig döntő befolyással szokott lenni a gyermekek hitére. Legalábbis a szentek életében ez szinte szembeszökő. Nehéz lenne olyan szentet találni, akinek rossz, közömbös, vagy hitetlen szülei lettek volna. Itt is beigazolódnak a japán mondás: „Nagy ember – jó édesanya.”

Miklós édesanyja az akkortájt a főleg német nyelvű országokban népszerű „isten Barátai” néven ismert vallásos társulatnak volt a tagja. Gyermekeit is ebben a szellemben nevelte. Meg is volt az eredménye: Miklóson már fiatal korában feltűnt, milyen vallásos. Békeszerető, igazságos jellemét is jól ismerte mindenki. Helyes, megfontolt, józan ítélőképessége pedig különösen mély nyomot hagyott kortársai emlékében.

Ezek az apróságok azonban még korántsem elegendő okok ahhoz, hogy valakit szentként tiszteljünk. Sőt, Miklós esetében éppen azon kell csodálkoznunk, hogy egyáltalán szent lett belőle. Róla is áll, amit Karl Rahner mond a szentekről: nála aligha sejthette volna az ember előre, hogy ebben az állapotban is életszentségig vihesse valaki. Sőt, eleve kételkedni lehetett volna abban, hogy éppen ez az út vezet a tökéletesség felé. Csak utólag, mikor már sikerült neki, mondja ki az Egyház a végső ítéletet: Igenis lehetséges ilyen módon, ilyen körülmények között is, ilyen állapotban is szentnek lenni. Miklós szent volt, mégpedig a javából.

Vegyük tehát sorra Miklós külső-belső adottságait, életkörülményeit. A nyers, faragatlan hegyi emberek fajtájából való. Már ez a tény meglehetősen népszerűtlenné tette a svájci parasztokat a szomszédos népeknél. Miklós is paraszt volt: se írni, se olvasni nem tudott. Nem is tanult meg egész életében. Apja csak olyan kisparaszt. Ő maga azonban szorgalmával

a nagygazdáig viszi. A szocialista országokban gúnyos megvetéssel biztosan „kuláknak” mondanák az illet. Vagyis minden, csaknem szent-jelölt. Élete folyamán három ízben is bevonult katonának. Se régen, se manapság nem tekinti senki a katonaságot a szentek iskolájának.

A környék népe azonban bizalommal volt hozzá: még bírónak is megválasztották. Afféle polgármesteri rangja is volt, persze csak olyanféle, ott a svájci hegyi faluban. Gondja is volt éppen elég. Nem is említve, hogy tíz gyereket kellett etetnie, táplálnia, felnevelnie, majd jövőjükről gondoskodnia. Végül „otthagya” családját, legelőit, állatait, és elment remetének. Csóválták is fejüket az ismerősök: Csak nem ment el ennek az öregnek vénségére az esze?

De hamar véleményt változtatott a környezet. Miklóst már életében szentnek gyanították. Korunkban, alaposan felülvizsgálva ennek a különös embernek az életét, ünnepélyesen hirdeti ki maga az egyetemes Egyház: Flüei Miklós, a hetvenéves korában remeteként meghalt hegyi parasztember csakugyan szent volt. Svájcban aligha van ma valaki, aki erkölcsi nagyságában kételkednék.

Katonáskodása alatt egész a parancsnokságig vitte. De mint katona sem feledkezett meg keresztény voltáról. Embereit kemény kézzel visszatartotta minden fölösleges kártevéstől, garázdálkodástól. Egyszer, mikor az ellenség egy kolostorban húzta meg magát, Miklós katonái egyszerűen rájuk akarták gyújtani a kolostort. Így akarták kifüstölni őket. Miklós nem engedte. Kímélni akarta az épületet is, meg az ártatlan emberi életet is. Keresztelő Szent János is meg lehetett volna elégedve Miklóssal. János nagyon is jól tudta, milyen fajta a katonanép. Ezért csak a leglényegesebbet tartotta szemük elé ott a Jordán mellett: senkit se bántsatok, senkit meg ne zsaroljatok, és elégedjete meg zsoldotokkal. (Lk 3,14) Miklósnak gondja volt rá, hogy alattasai semmi igazságtalanságot ne kövessenek el. Ez pedig nagy szó katonáéknál.

Az igazságot komolyan vette. Bíró korában valami föld miatt folyt a per egy szegény és egy gazdag ember között. A gazdagnak sikerült a többi bírót megvesztegetni és a szegény ember elvesztette a pert. Az ítélet kihirdetése semmiképpen sem volt szentünk inyére. Szépen felállt, otthagya a tárgyalótermet, és kijelentette: ő pedig ezentúl nem hajlandó bíraskodni. Inkább lemond tisztségéről, de nem akar igazságtalan ítéletekben cinkostárs lenni.

Egy ideig tevékenyen vett részt a politikában és a közigazgatásban is. Nem maga pályázott erre: a környék népének kérésére vállalta ezeket a hivatalokat. Később ő maga is beismerte: „Serényen és eredményesen tevékenykedtem sok éven át hazám érdekében.” Majd szerényen, de öntudatosan hozzáfűzte: „Nem emlékszem rá, hogy csak egyszer is letértem volna az igazságosság ösvényéről. „Ugyan hány politikus, állami tisztviselő tudná ezt napjainkban magáról elmondani, jó lelkiismerettel állítani anélkül, hogy valaki is meg tudná cáfolni őt?

Élete delén mindene megvolt, amit egy korabeli svájci polgár kívánhatott magának: volt elegendő földje, legelője, állatai. Becsülték, tisztelték, bizalommal voltak iránta. Felesége, gyermekei szerették. Isten népes családdal áldotta meg: tíz egészséges, dolgos gyerek nyüzsgött körülötte.

Ez a nagygazda, parasztpolitikus nem vesztette el se a fejét, se erkölcsi ítélőképességét a vagyon meg a hírnév utáni lázban. Más „láz” gyötörte: a vágy Isten után! Fiatalkorától kezdve imádságos ember volt. A háborús élmények, a politikai élet cselszövései egyre gondolkodóbbá tették az amúgy is magába mélyedő Miklóst. Gyakran felkelt éjszaka is imádkozni. Egyik fia mondta róla: Apánk a családdal együtt szokott lefeküdni. De mikor már aludtunk, felkelt, és reggelig is elimádkozgatott egyedül. Máskor meg napokig elbarangolt a közeli erdőkben. Vonzotta a csend, a magány, az Isten.

Így érlelődött meg benne lassan a gondolat: elhagyni mindent, s egyedül Istennek, az imádságnak szentelni életét. Először maga is megijedt ettől a furcsa gondolattól. Hónapokig

vívódott, küszködött magával: csakugyan Isten hívja-e őt erre az életre? Nem holmi beképzelés, öncsalás áldozata csupán?

Végre nem bírta tovább. Alaposan megbeszélte lelki vezetőjével az ügyet. A papokat nagyon tisztelte, bár éles szeme volt a papsággal szemben is. Tudta, mennyi a pelyva a papság soraiban. De amint mondani szokta, nem az a fontos, miből van a vízvezeték csöve: arany-e, vagy ezüst, vagy csak ólom. Fő az, hogy friss, tiszta víz folyjon belőle. Heimo Amgrundban megbízott. Az volt a helybeli pap.

Ez csak annyit kötött a lelkére, hogy szüntelenül tartsa szeme előtt Krisztus szenvedését, és beszéljen meg mindent alaposan feleségével. Felesége szabad beleegyezése nélkül semmiképpen se cselekedjék.

A jó Dorottya asszony bizony alig akart fülének hinni, mikor férje tervéről hallott. Ő nem így képzelte el a házaseletet. Végre azonban a hit győzedelmeskedett az asszonyban. Az esküvőn igent mondott Miklósnak, akit Isten adott neki. Erről szilárdan meg volt győződve. Most pedig nagylelkűen igent mond annak a Miklósnak, akit ugyanaz az Isten visszakér tőle. Elég ereje volt még ahhoz is, hogy saját kezével varrja meg búcsúzó urának a durva remeteköntöst. Dorottya asszony méltó felesége volt a szentnek. XII. Piusz pápa külön elismeréssel szólta Miklós szenttéavatásakor a jó Dorottya asszonyról, aki ettől kezdve magára vállalta a nagy gazdaság ellátását. Igaz, a sok nagy gyerek is ott volt már. Apjuk szorgos, dolgos emberekké nevelte őket. A legkisebbik azonban még a bölcsőben ringott.

Miklós igazi, tapasztalt paraszt módjára vett búcsút családjától: az aratás után, mikor már betakarította a termést, és az állatokat is beterelte a hegyi legelőkről az istállóba. Ötvenéves volt már, mikor elkezdte a remeteskedést. Először maga sem tudta, hogy s mint kezdjen hozzá. Az volt a szándéka, hogy Elzászba megy; ott éltek már szétszórtan remeték az erdőségekben.

Útközben azonban nagy viharba került. Egy közeli parasztnál keresett és kapott is szállást. Az történetesen az „Isten Barátai” társulatának tagja volt. Hallván Miklós tervéről, mindenáron le akarta beszélni szándékáról. Elzászt nem ajánlja neki. Ott nem szívesen látják a durva svájciakat. Okosabb lenne másfelé szerencsét próbálni.

Miklós végül is igazat adott neki. Sőt kezdte a Gondviselés munkáját látni abban, hogy első terve nem sikerült. Ám a következő kísérlete is kudarcba fulladt. Most fönt a hegyekben próbált szerencsét. De ott meg a vadászok miatt nem volt békéje. Végre visszament szülőfalujába, és alig pár percre saját házuktól, egy kis házikóba fészkelte be magát. Furcsa remeteség! Háza tőzsomszédságában! Akármikor hazamehetne! Vagy haza se kell mennie, hiszen otthon volt! Mégis igazi remete lett belőle. Nem ment „haza”. Az ezután következő húsz évet teljesen az imádságnak és a felebarát szolgálatának szentelte.

Az egykori katona ezután nem szűnő könyörgéseivel, az imádság hathatós fegyvereivel ostromolja az eget polgártársaiért, hazájáért, a békéért. Az a hír járja róla, hogy semmit sem eszik, mégis él! Se politikai ellenfelei, se barátai nem hisznek ezekben a kőszá hírekben. Egy egész hónapon át leskelődnek, vigyázzák minden mozdulatát: nem visz-e valaki titokban ennivalót a remetének. De senkit sem sikerült rajtakapniuk. A hivatalos vizsgálat megállapítja, hogy egyszerűen képtelenség megmagyarázni, miből tartja fenn magát Miklós. Lassan hozzászoknak a gondolathoz: neki nincs szüksége arra, hogy egyen. Életmódját is kezdik megszokni. Elfogadják, befogadják őt úgy, ahogy van.

Miklós hosszú órákat tölt néma imádságban. Délutánjait azonban az embereknek szenteli. Mert jönnek. Pedig ő nem hívja őket, azok keresik fel őt. Ki betegségét, ki lelki bűjábaját panasolja el neki. Mások lelkiismeretüket akarják megnyugtatóni. Vannak, akik tanácsát, véleményét szeretnék kikérni ügyes-bajos dolgaikban. Kicsik és nagyok tódulnak hozzá. A francia király se áttolja felkeresni primitív celláját. A kíváncsi látogatók sem hiányoznak. Miklós azonban mintha a szívekbe látna. Átlát az embereken. Meg is mondja ilyenkor kertelés nélkül, mit gondol. De mindig udvarias, alázatos marad.

Imádságáról nem beszél. Csak a jó Isten tudja, miként imádkozott. Ahogy azt az Úr Jézus meghagyta az evangéliumban: mikor imádkozol, zárd be a szobádba, s csak mennyei Atyádnak imádkozz. Ő, aki a rejtekben is lát, látja, hallja a te imádságodat is.

S hogy nem tiszta időpazarlás volt a Szent imádsága, azt az egész környék tapasztalatból tudta. Béke, bocsánat, öröm, megnyugvás áradt szét a remete cellájából.

Svájc közben dicsőségének csúcspontján állott: sikerült kivívnia a régóta áhított szabadságot. A győztesek azonban hajbakaptak a gazdag zsákmányon. Azon se tudtak megegyezni, hogy Bernt és Solothurnt bevegék-e a nehezen megteremtett szövetségbe. Már-már polgárháborúvá fajult a veszekedés. „Miklós testvér” – akkor már mindenki így hívja a Szentet – csodát művelt. Pedig ki sem mozdult cellájából. Eddig már két ízben sikerült közbenjárásával a háborút távol tartani hazájától. Legnagyobb tette mégis az 1481-es stansi béke volt, december 22-én.

Nem lehetetlen ugyan az sem, hogy a szemben álló pártok képviselői külön is tárgyaltak már előzőleg a szenttel. Tény azonban, hogy az utolsó pillanatban, amikor már minden veszve látszott, és már-már fegyveres összetűzésre került a sor, Miklós üzenete döntötte el a helyzetet a béke javára. Helmo Amgrund éjnek idején felkereste Miklóst, és másnap hajnalban kiizzadva esett be a tanácskozók közé a Szent üzenetével. Az eset körülményei ismeretlenek. Tény azonban, hogy a várakozáson fölül hamar megegyeztek egymással az ellenfelek. Harangszó hirdette hegyen-völgyön át a békét. 1481 karácsonya kétszeresen a béke ünnepe volt akkor Svájcban.

Dorottya asszony is hálás szívvel mondott hálát családjával együtt a béke nagy ajándékáért. Most már tudta: ezért kellett neki önkéntes özvegységet vállalni még férje életében, hogy megszámlálhatatlan asszony megmaradhasson férje mellett, hogy sok édesanyának ne kelljen kénytelen özvegységre jutnia. Ezért kellett fiainak apjukról lemondaniuk, hogy Svájcban száz meg száz fia ne essen el a véres polgárháborúban. Ezért kellett apjuknak otthagyni a gazdaságot: állatokat, legelőket, szántókat, hogy Svájc népe békésen szántogathasson a völgyekben, és békében takaríthassa be a terményt évről-évre a csűrökbe.

Azóta sok-sok háború marcangolta már a vén Európa népeit. Ám Svájc megmaradt épen és békében. A XX. század világháborúi is megkímélték ezt a kis országot, pedig nemegyszer úgy volt már, hogy Svájcot is elnyelik a háború véres hullámai. Mintha Miklós örködné még most is a svájci hegyek és völgyek békéje fölött. Legalábbis a svájciak meg vannak róla győződve, hogy Miklós testvér keze is benne van a dologban.

A flüei Szent ma is időszerű. Eleven példája annak, hogy lehet valaki szent az élet leghétköznapibb körülményei között is. Nem a foglalkozás számít, nem a társadalmi rangtól függ az életszentség. Nincs rá „előre elrendelés”. Nem a szerencsés környezet szüli a szenteket. Akárki, akárhol, bármikor szentté lehet, ha követi keresztény lelkiismeretét, és a kegyelem indítását. A többi aztán elvégzi a Szentlélek.

A második dolog, amit Miklóstól tanulhatunk: az imádság ereje. Nem a véget nem érő konferenciák, zajos tanácskozások, sem nem a mutatós békepropaganda, nem is a lármás felvonulások a béke zálogai. Többet tehet a csend, az imádság, az Istennel való társalkodás, a hit, az igazi szeretet a világbéke érdekében, mint a nagyhatalmak kétséges és többé-kevésbé őszinte övintézkedései, vagy az Egyesült Nemzetek bonyolult bürokráciája.

Olyan férfiakra és nőkre van ma szüksége a világnak, a népeknek, és nem utolsósorban nekünk magyaroknak is, akik merik vállalni a keresztény hittel járó teljes elkötelezettséget, és akik hisznek a hit, a szeretet meg az imádság erejében.

Ez a flüei remete rövid története. Aki többet akar tudni róla, tanulmányozza át a híres svájci történész, Robert Durrer által összegyűjtött rengeteg anyagot. Ő Svájc régi irattárának egyik legjobb ismerője, és 1350 oldalon mutatja be a korabeli források alapján, meg a későbbi

feljegyzésekre támaszkodva Szentünket. S ha már a Szentért való szorgos munkálkodás is dicséretre méltó, mennyivel inkább üdvös és maradandó hatású a szentek követése...

Életrajzi adatok és felhasznált irodalom

Szent Janka (d'Arc)

Született: Domrémy, Franciaország, 1412. január 6.

Meghalt: Rouen, Franciaország, 1431. május 30.

Boldoggáavatás: 1909. április 18.

Szenttéavatás: 1920. május 16.

Irodalom:

Szentek élete, Szerkesztette Schütz Antal, Stephaneum Könyvkiadó, Budapest, 1932

Butler's Lives of the Saints, Edited by H. Thurston, S. J. and D. Attwater, P. J. Kenedy and Sons, New York, 1962

Szentek élete, Írta Ijjas Antal, Ecclesia Könyvkiadó, Budapest, 1968.

Szent Rita (A Cascia)

Született: Roccaporena, Olaszország, 1363

Meghalt: Cascia, Olaszország, 1439. május 22.

Tiszteletének jóváhagyása: 1737. aug. 13.

Szenttéavatás: 1900. május 24.

Irodalom:

Heilige Rita von Cascia, von Hilde Firtel, Kanisius Verlag, Switzerland, 1964

Szent Miklós (Flüei)

Született: Sachseln, Svájc, 1417

Meghalt: Ranft, Svájc, 1487. március 21.

Tiszteletének jóváhagyása: 1649. február 1.

Szenttéavatás: 1947. május 15.

Irodalom:

Klaus von Flüe, von Alois Stiefvater, Verlag Winfried-Werk, Augsburg, 1972.

Der Beter im Ranft, von Ida Lüthold-Minder, Wendelinsverlag, Einsiedeln, évszám nélkül.